

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Analýza mezinárodního boje proti tzv. Islámskému státu

Michael Fík

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Bakalářská práce

Analýza mezinárodního boje proti tzv. Islámskému státu

Michael Fík

Vedoucí práce:

PhDr. Martina Ponížilová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

Poděkování

Rád bych poděkoval PhDr. Martině Ponižilové, Ph.D. za podporu při psaní této bakalářské práce a za její odborné rady.

Obsah

Úvod	5
1 Operace CJTFOIR	9
1.1 Zahájení operace	9
1.2 Hlavní strategie CJTFOIR	14
1.3 Míra spolupráce jednotlivých členů v rámci CJTFOIR v letech 2014– 2017 17	
2 Další aktéři zapojení do boje proti Islámskému státu	22
2.1 Írán	22
2.2 Turecko	26
2.3 Rusko	35
Závěr	40
Seznam literatury	47
Přílohy	63

Úvod

Bezpečnostní situace na Blízkém východě je již několik desetiletí ovlivňována mezistátními konflikty, občanskými válkami, násilným jednáním států, vzrůstajícím náboženským extremismem a posilující rolí a počtem nestátních aktérů. Za nejvýraznějšího nestátního aktéra v regionu Blízkého východu posledních let lze považovat organizaci Islámský stát (IS). Historické kořeny této organizace souvisejí s rozpadem politického systému v Iráku v prvním desetiletí tohoto století, k zásadnímu posílení a územním ziskům však došlo až v souvislosti s odchodem americké armády z Iráku a vypuknutím občanské války v Sýrii, tedy po roce 2011.

Organizace Islámský stát byla v následujících letech vnímána mezinárodním společenstvím jako nejvýraznější bezpečnostní hrozba nejen na Blízkém a Středním východě. Islámský stát je OSN považován za teroristickou organizaci (United Nations 2015) a jako stát nebyl dosud uznán žádným jiným státem. Jedná se o aktéra, který v období největší expanze ovládal poměrně rozsáhlé území s několika miliony obyvatel, včetně energetických a vodních zdrojů, dopravní infrastruktury, zemědělské půdy, škol, nemocnic, bank i výrobních technologií. Zároveň se pokoušel toto území spravovat a využívat lokální zdroje či obchodní trasy pro financování své činnosti, upevnění postavení na dobytých územích a rozšiřování o nová území. V kombinaci s dalšími příjmy z únosů, přílivem zahraničních bojovníků, případně finanční podporou zahraničních sympatizantů se Islámský stát stal nejbohatší teroristickou organizací ve světovém měřítku, což výrazně zvýšilo jeho nebezpečnost (Johnston 2014).

Ve druhé polovině roku 2014 po rozsáhlé územní expanzi Islámského státu byla zahájena vojenská operace Combined Joint Task Force Operation Inherent Resolve (CJTFOIR), na které pod vedením USA spolupracovala široká mezinárodní koalice, čítající více než 60 států. Operace CJTFOIR ustanovila několik základních strategií, k nimž kromě leteckých útoků, výcviku a dodávek zbraní lokálním partnerům, humanitární podpory, nebo rozkrývání skutečné povahy a motivací IS patřily též strategie vedoucí k omezení financování

Islámského státu. Byť již vznik tak široké koalice států se shodným oficiálním cílem, tj. eliminovat činnost Islámského státu, byl jistě sám o sobě značným úspěchem, nutno podotknout, že státy formálně spojené v koalici nebyly často v přátelském vztahu a mohly mít i rozdílné motivace a zájmy, ať již teritoriální, nábožensky motivované, ekonomické nebo čistě mocenské. Zároveň se ne všechny státy účastnily rovnocenně na jednotlivých strategiích, nákladech, či přímých leteckých operacích.

Bojů proti Islámskému státu se však účastnila i řada dalších aktérů, kteří sice nebyli členy mezinárodní koalice v rámci CJTFOIR, ale jejichž činnost přímo nebo nepřímo zasahovala do bojů proti IS a měla výrazný vliv na vývoj situace. Mezi nejvýraznější patřila neoficiální spojenecká osa mezi vládními silami Sýrie, Íránem a Ruskem. Zvláštní postavení v boji proti IS pak zaujímalo Turecko, které je sice členem NATO i koalice v rámci CJTFOIR, ale zároveň v určité míře spolupracovalo s Ruskem či Íránem. Nutno podotknout, že zájmy některých aktérů se vzájemně nejen lišily, ale lze je označit za naprosto neslučitelné či protichůdné, což předesílá velice složitou situaci pro budoucí uspořádání regionu.

Cílem této práce je ověřit, zda a jak efektivně byly státy mezinárodního společenství schopny spolupracovat v boji proti společné bezpečnostní hrozbě, na které se vzájemně shodnou, v tomto případě představované teroristickou organizací IS.

Výzkumnou otázku pak lze definovat takto: Které státy, jakým způsobem a za jakým účelem bojovaly proti jedné z nejsilnějších vojenských skupin dnešního Blízkého východu? Byly tyto státy schopné vytvářet efektivní vojenské koalice? Byly i rivalské státy ochotny a schopny kooperovat v případě výrazného ohrožení, v tomto případě představovaného organizací Islámský stát?

Práce se bude zabývat bojem proti té části IS, která působila na území Iráku a Sýrie, a to zejména z důvodu, že právě v tomto regionu byl veden alespoň částečně koordinovaný boj mezinárodních sil proti této organizaci.

Počátek výzkumného období této práce je vymezen zahájením operace CJTFOIR, tj. druhou polovinou roku 2014. Výzkumné období pak končí na přelomu roku 2017 a 2018, kdy byl IS již připraven o většinu svých územních zisků a dále jej nelze považovat za vojensky silnou teroristickou organizaci ovládající ucelené území. Počátkem roku 2018 navíc konflikt ve zkoumaném regionu získává odlišnou dynamiku, charakterizovanou mimo jiné stabilizací pozice syrských vládních jednotek, postupem turecké armády vůči kurdským jednotkám na severu syrského území a střety ve vzdušném prostoru mezi Izraelem na jedné a Íránem podporovanými silami na území Sýrie a Libanonu na straně druhé. IS již není jednoznačně nejvýznamnějším problémem, který dosud spojoval zájmy ostatních aktérů. V práci budu postupovat metodou analýzy, kdy předmětem analýzy bude boj různých aktérů proti Islámskému státu.

Většina publikací, která prozatím k tématu IS vyšla, se přednostně zabývá zejména historií vzniku IS, jeho ideologií, motivacemi, případně se snaží nalézt cíle této teroristické organizace. Vlastním bojem proti této organizaci, či dokonce schopností kooperace jednotlivých aktérů se však prozatím, pokud jsem byl schopen zjistit, žádná publikace nezabývá. Obdobně lze nalézt omezené množství i odborných článků či analýz, které zkoumají či popisují motivace a cíle jednotlivých aktérů v boji proti IS, na ucelené porovnání zájmů všech hlavních aktérů jsem však dosud nenarazil. Je ovšem k dispozici řada informací z oficiálních zdrojů zúčastněných států, či přímo CJTFOIR, které většinou sumarizují počty a rozsahy vojenských operací. Tyto zdroje lze použít pro celkový přehled o objemu prováděných operací a o poměru participace jednotlivých aktérů, s vědomím, že podávají pouze takový obraz, který jejich nositelům vyhovuje.

V práci se soustředím na činnost a míru kooperace států sdružených v rámci koalice CJTFOIR jako nejvýraznějšího aktéra v boji proti IS a dále blíže prozkoumám působení států Írán, Turecko a Rusko, které během konfliktu vytvořily paralelní spojeneckou osu, ale jejichž motivacemi a cíli, i přes oficiální proklamace, nebyla zřejmě primárně porážka Islámského státu, nýbrž partikulární zahraničněpolitické zájmy. Vzniku mezinárodní koalice a zahájení operace

CJTFOIR bude věnována kapitola 1.1. Jednotlivé strategie CJTFOIR budou popsány v kapitole 1.2. Míru účasti členů koalice na společném boji proti IS zkusím zhodnotit v kapitole 1.3. V kapitole 2.1 popisují účast Íránu na boji proti IS. Způsobu kooperace Turecka bude věnována kapitola 2.2. Kapitola 2.3 je pak věnována ruskému podílu na boji proti IS.

1 Operace CJTFOIR

1.1 Zahájení operace

První polovina roku 2014 proběhla ve znamení expanze IS na území východní Sýrie bohaté na přírodní zdroje, když IS ovládl více než 80 % syrských ropných polí. To dopomohlo k dalšímu náboru bojovníků a posílení pozic i na území severního Iráku (Gerges 2017: 179–181). Přestože již začínalo být zřejmé, že se jedná o výraznou bezpečnostní hrozbu, která má potenciál přerůst ve větší lokální konflikt, mediální svět byl spíše zahlcen informacemi o obsazení Krymu Ruskem a expanze IS byla v médiích zmiňována spíše okrajově. Zřejmě ze stejného důvodu se problematika konfliktu v Sýrii a Iráku a výrazné expanze IS v tomto období neobjevovala patřičně výrazně v tématech zahraniční politiky zvláště západních států. Obdobně tomu bylo i v případě Spojených států, budoucího hlavního aktéra v boji proti IS, kdy se ještě v lednu roku 2014 americká diplomacie stavěla k případné intervenci v Iráku (a potažmo i v Sýrii) odmítavě s tím, že řešení konfliktu by mělo zůstat v rukou iráckých ozbrojených sil. Připouštěla však jejich blíže nespecifikovanou podporu (ČT 24 2014). Zároveň John Kerry (dle ČT 24 2014) naznačoval, že v řešení konfliktu na syrském území by mohl být nápomocen Írán, tedy spojenec syrského prezidenta Bašára Asada.

Až do jara roku 2014 nedošlo k přímé konfrontaci mezi IS a západními mocnostmi. Situace se však změnila v červnu 2014, kdy tažení IS na Mosul a okolní oblasti přimělo k pohybu velkou masu lidí, zejména náboženských menšin jezídů a křesťanů, ale i muslimů, kteří odmítali vládu IS. Hrozící humanitární katastrofa dokázala připoutat pozornost Západu a přimět jej k aktivitě (Rettman 2014). V reakci na rychlou expanzi na území Iráku během jara 2014, kdy IS mimo jiné obsadil druhé největší město Iráku Mosul a zároveň přenesl boje do blízkosti Bagdádu, se pod hrozbou rozsáhlé občanské války v polovině června irácká vláda rozhodla požádat USA o pomoc v podobě vzdušných útoků proti IS a jeho spojeneckým skupinám (BBC News 2014a). Tento akt žádosti o pomoc v podstatě legitimizoval následnou vojenskou akci USA na území Iráku a vzhledem k výslovné hrozbě etnických čístek, před kterými tato žádost varovala, byl

případný zásah legitimní i v duchu pravidel Odpovědnosti za ochranu (*Responsibility to Protect*) (Ackerman 2014), ke kterým se v roce 2005 zavázaly členské státy OSN a které, mimo jiné, legitimizují zahraniční intervenci i v případě, že některý stát nedisponuje schopností ochránit své občany před pácháním zločinů a zvěrstev (United Nations nedat.). Vedoucí představitelé Spojených států si však zřejmě dobře uvědomovali riziko, že jednostranně vedený vojenský zásah by mohl být vnímán zejména v arabských státech jako další agrese či okupace vedená USA proti muslimskému světu, a proto od počátku usilovali o vytvoření mezinárodní koalice, která zahrne i tradiční sunitské spojence, což dodatečně okrajově připomněl Joe Biden v debatě se studenty na Harvardské univerzitě 2. října 2014 (Tureček 2016: 165). Zároveň se též ve Spojených státech rozpoutala vnitropolitická debata o způsobu zásahu proti IS, kdy příznivci Republikánské strany zastávali tvrdé silové řešení (Morgan 2014), zatímco demokraté byli spíše proti vyslání pozemních jednotek (Miceli 2015).

V návaznosti na žádost irácké vlády o pomoc prezident Obama (cit. dle Miller 2014) 18. června 2014 oznámil, že je připraven vyslat do Iráku až 300 vojáků speciálních jednotek, kteří se mají soustředit na výcvik iráckých vojsk. Zároveň zmínil, že USA zvýší zpravodajskou a průzkumnou činnost, nevyloučil letecké zásahy a dal pokyn ke zřízení společného operačního střediska na území Iráku. Nejmenovaný zdroj (cit. dle Miller 2014) z americké administrativy současně uvedl, že byť americká armáda disponuje v regionu rozsáhlou silou, není ve stádiu připravenosti na letecké údery (Miller 2014). Následně dne 24. června 2014 bylo pověřeno Centrální velení armády Spojených států (*United States Army Central – ARCENT*) zřízením Joint Forces Land Component Command pro vedení operací v Iráku (CJTFOIR 2017).

Začátkem července 2014 se ozbrojenci IS dostali až do blízkosti vojenské letecké základny umístěné na mezinárodním letišti al-Muthanna u Bagdádu, s cílem obsadit toto důležité letiště včetně zde dislokovaných bitevních letounů, a tím získat částečnou nadvládu nad vzdušným prostorem, což vyvolalo další zvýšení tlaku na americkou administrativu, aby uspíšila zahájení vzdušných úderů

(DEBKA 2014). Byť byla situace v Iráku více než akutní i na dalších místech, Američané své zásahy během července roku 2014 omezili pouze na použití vyzbrojených či pozorovacích bezpilotních dronů s primárním cílem ochránit své vojáky na území Iráku a mapovat zhoršující se situaci (Kharpal 2014). Lze se pouze dohadovat, zda bylo toto, vzhledem k situaci poměrně zásadní otálení americké vlády způsobeno nutnou technickou přípravou letecké kampaně, nebo snahou předjednat podporu širší koalice před rozsáhlým zásahem do konfliktu na území cizího státu. Každopádně však vyvolalo vlnu kritiky, která amerického prezidenta obviňovala z významného podcenění hrozby představované Islámským státem (Thiessen 2014).

Dne 7. srpna 2014 americká média informovala o tom, že předcházející den americký prezident Barack Obama autorizoval letecké útoky proti IS na území Iráku. V první fázi se letecké operace zaměřily zejména na humanitární pomoc v oblasti pohoří Sinjar a ochranu Erbilu, kde měly USA v tu dobu velvyslanectví. Prezident zároveň ujistil veřejnost (cit. dle ABC News 2014), že neplánuje rozsáhlejší nasazení pozemních jednotek, a ministr obrany připomenul, že i nadále leží hlavní zodpovědnost na iráckých ozbrojených silách. Až do 19. září, kdy se k leteckým útokům přidala Francie jako první ze spojenců, byly všechny letecké operace prováděny pouze armádou Spojených států. V srpnu proběhlo celkem 120 útoků, výhradně na území Iráku. Do 22. září bylo provedeno celkem 190 útoků, kdy kromě jednoho vedeného Francií byly všechny vykonány americkými vzdušnými silami. V noci z 22. na 23. září proběhla první letecká akce na území Iráku i Sýrie, na které se společně podílely Spojené státy, Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty (SAE), Jordánsko, Katar a Bahrajn. Koncem září se pak několika útoky připojila i Velká Británie (Airwars 2018a).

Ačkoliv lze předpokládat, že neoficiální jednání USA o širší koalici států, které by byly ochotny se společně zapojit do bojů proti IS, probíhala přinejmenším již během léta 2014, první oficiální výzvy ke společnému mezinárodnímu jednání se objevují po popravě Jamese Foleyho, který byl brutálně zavražděn příslušníky IS a následně byly zveřejněny záběry z jeho poprav. Následně zejména Francie

vyzvala stálé členy Rady bezpečnosti, arabské státy a Írán ke společnému jednání a koordinaci kroků vůči IS (Wilner 2014). První společná jednání souvisejí s konáním summitu NATO, jenž proběhl ve dnech 4. a 5. září 2014 ve Walesu. Hlavní témata summitu se sice boje proti IS netýkala a též o něm není zmínka v závěrečném usnesení (NATO 2014), nicméně již týden před summitem americký ministr zahraničí John Kerry (cit. dle FRANCE 24 2014) veřejně vyzval světové společenství ke společnému boji proti IS. Ve Walesu pak 5. září paralelně se summitem proběhlo setkání diplomatů z deseti zemí, Velké Británie, Francie, Německa, Austrálie, Kanady, Turecka, Itálie, Polska, Dánska a USA. Po setkání Kerry uvedl, že klíčoví spojenci souhlasili s podporou sil proti IS v Iráku i Sýrii, ať již prostřednictvím dodávek, nebo letecké podpory. Též se shodli, že nelze vyčkávat na vybudování rozsáhlé koalice (Denver 2014).

Bezprostředně po summitu NATO se v Káhiře 7. září konalo zasedání Arabské ligy, kde se ministři zahraničí zúčastněných zemí zavázali, že přijmou opatření pro boj proti IS a souhlasí s mezinárodní spoluprací. Liga arabských států též schválila rezoluci Rady bezpečnosti OSN ze srpna téhož roku, která vyzývá členské státy k opatřením na potlačení toku zahraničních bojovníků, financování a další podpory islámských extremistů v Iráku a Sýrii (Al Jazeera 2014a).

Oznámení prezidenta Spojených států o rozšíření leteckých úderů vůči IS i na území Sýrie, které pronesl dne 10. září 2014 (The Guardian 2014a), se tedy odehrálo v takové mezinárodní atmosféře, kdy již řada států, jak vyplývá z výše uvedeného, alespoň formálně vyjádřila podporu společnému postupu. Je však podstatné si uvědomit zásadní rozdíly mezi misí probíhající v Iráku a podstatou leteckých útoků nad územím Sýrie.

Operace, které probíhaly na území Iráku, byly odvozeny od přímé žádosti irácké vlády o pomoc. Jejich cílem pak bylo nejen zlikvidovat IS na území tohoto státu, ale též obnovit původní hranice a vnitřní suverenitu státu v podobě z roku 2011. Vzhledem k tomu, že IS byl poměrně silně infiltrován a podporován v některých oblastech, kde převládala sunitská část irácké společnosti, bylo zároveň třeba

hledat politické řešení a přimět centrální šíitskou vládu Iráku ke snaze o hledání kompromisu ohledně budoucího podílu na moci různých skupin obyvatel (Zapfe 2014). Na potřebu usmíření mezi sunity a šíitskou vládou ostatně Spojené státy kladly důraz již od počátku kampaně (Miller 2014).

Oproti tomu byla situace v Sýrii zásadně odlišná. Předně syrská vláda nejen že nepožádala USA o pomoc, ale naopak silně varovala před prováděním leteckých útoků nad územím Sýrie bez vlastního souhlasu s tím, že takový postup bude považovat za válečný akt. Syrský ministr zahraničí (cit. dle Karam 2014) též uvedl, že jeho vláda je připravena spolupracovat na mezinárodní úrovni ve válce proti terorismu, ale pouze za podmínky koordinace s oficiální syrskou vládou. Většina dlouhodobých amerických spojenců z arabských států, které vyjádřily svou podporu v rámci Arabské ligy, jsou státy s dominantní sunitskou většinou, dlouhodobě v opozici nejen vůči syrskému státnímu režimu, ale i dalším aktérům v syrském konfliktu, Íránu či Hizballáhu. Případné operace těchto sunitských států na syrském území by zřejmě byly, zejména Íránem, vnímány jako nepřátelský akt. Turecko a v této fázi kampaně i Spojené státy společně se svými spojenci z NATO pak řešení konfliktu v Sýrii jednoznačně podmiňovaly odstraněním vládního systému Bašára Asada. Spojené státy zároveň v žádném případě nechtěly být vojensky vtaženy do syrského konfliktu, a proto syrská část kampaně proti IS nemohla mít žádný reálný politický cíl. Letecké útoky v Sýrii pak byly od začátku striktně omezeny na strategické oslabení IS a eliminaci skupiny Khorasan a hrály druhořadou roli v porovnání s postupem v Iráku (Zapfe 2014).

Dne 15. října 2014 oznámilo americké Centrální velitelství, že operace směřované k potlačení IS na území Iráku a Sýrie budou nadále společně zahrnuty pod operaci s názvem Operation Inherent Resolve (OIR). Operace s tímto názvem měla i retrospektivní účinek, což znamená, že pod ni jsou zahrnuty i všechny útoky, které byly vůči IS provedeny koalicí západních států a arabských spojenců mezi srpnem 2014 a datem vyhlášení operace (CENTCOM 2014).

Na koordinačním setkání v Bruselu, které se konalo v prosinci 2014 na pozvání amerického ministra zahraničí Johna Kerryho, se sešli zástupci celkem šedesáti států. Mimo jiné společně odsoudili systematické porušování lidských práv ze strany IS, směřující zejména proti etnickým, náboženským a dalším skupinám, což lze pokládat za důležitý bod vzhledem k opodstatnění legitimacy zásahů zejména na syrském území. Dále se shodli na dalším společném postupu, strategii a následných pravidelných koordinačních setkáních. K hodnocení dosavadní kampaně účastníci poznamenali, že postup IS byl zastaven, nicméně další kampaň vedoucí k úplnému potření IS bude vyžadovat dlouhodobou koordinovanou činnost (U.S. Department of State 2014).

Přestože se mezinárodní koalice snažila oficiálně prezentovat společný postup všech svých členů, ozývala se v médiích řada kritických hlasů, které upozorňovaly na fakt, že drtivá většina úderů je prováděna leteckými silami Spojených států s aktivní participací jen několika málo dalších spojenců (Drennan 2014). Do konce roku 2014 se pouze sedm států aktivně účastnilo leteckých útoků na pozice IS v Iráku a 5 dalších útočilo proti IS v Sýrii. Od začátku kampaně v srpnu do 3. prosince 2014 bylo provedeno vzdušnými silami Spojených států 942 leteckých útoků, zatímco zbylých 12 států, které jsou v letecké části operace Inherent Resolve aktivní, provedlo pouze 189 útoků. Žádná ze zemí koalice neposlala své vojáky do přímých pozemních bojových operací (Logan 2014).

1.2 Hlavní strategie CJTFOIR

Letecké útoky proti IS měly za cíl přerušit jeho komunikační trasy, likvidovat logistické zázemí, podporovat útoky nebo obranu spolupracujících pozemních sil. Cílem některých útoků byly též konkrétní významné osoby Islámského státu. Ačkoliv se v této práci přednostně věnuji hodnocení vzájemné spolupráce jednotlivých aktérů, kteří se zapojili do boje proti IS, a toto hodnocení zaměřuji primárně na bojové akce, je pro pochopení celého kontextu boje proti IS nutno zmínit i další strategie, které si operace Inherent Resolve vytkla.

Na setkání v Bruselu dne 3. prosince 2014 zástupci zúčastněných států společně odsouhlasili pět hlavních dlouhodobých linií, dle kterých je třeba postupovat (U.S. Department of State 2014).

a) Podpora vojenských operací, budování kapacit a školení

Tento bod zahrnuje vojenské aspekty strategie, tedy nálety, podporu lokálních pozemních sil a utlumení vedení, logistiky a provozních funkcí IS. K nasazení amerických pozemních jednotek prezident Obama poznamenal, že tyto by sice mohly vyčistit části území od IS, ale ten by se objevil znovu, pokud by Američané nezůstali trvale na místě. Přítomnost amerických jednotek by též mohla zvýšit extremistické nálady (La Franchi 2015).

b) Zastavení toku teroristických bojovníků ze zahraničí

Významným zdrojem kapacit IS jsou zahraniční bojovníci, kteří přicházejí z Evropy, zemí Maghrebu, ale i z dalších zemí světa. Na jaře roku 2015 bylo na území Iráku a Sýrie kolem 22 000 zahraničních bojovníků IS (BBC News 2015a).

c) Omezení přístupu IS k financování

IS byl v době svého největšího rozmachu nejbohatší teroristickou organizací na světě. Jeho příjmy pramenily převážně z výběru daní na obsazených územích, vydírání, rabování bank, prodeje ropy, únosů lidí, ale i od zahraničních podporovatelů (Almukhtar 2015).

d) Humanitární pomoc a řešení krizí na postižených územích

Již v roce 2014, kdy byla zahájena operace Inherent Resolve, dosáhla humanitární krize v regionu nebývalých rozměrů a lze říci, že nabyla globální úrovně. Krize měla i přímý bezpečnostní dopad, kdy současně s nekontrolovatelným pohybem civilních obyvatel překračovali hranice i zahraniční bojovníci IS.

e) Ideologická delegitimizace IS

Islámský stát se hlásí k ideologii salafistického džihádismu. Na aktivitách IS, na jeho propagandistické činnosti, strategickém plánování nebo změnách spojenečtví však není vůbec nic náboženského. Západní svět rychle převzal představu, že hlavním cílem IS je pouze rozšiřování moci a víra je pouze jedním z prostředků

(Gerges 2017: 145). Jednou ze strategických linií boje proti IS je tedy i snaha o zpochybnění jeho ideologického základu.

Jak již bylo uvedeno výše, celkový počet států, které se oficiálně účastnil boje proti IS, přesahoval číslo šedesát, ale pouze některé státy se aktivně podílely na bojových akcích. Většina států koalice, které se neúčastnily bojových akcí, pak dávala přednost některé z uvedených nebojových strategií ať již to byl výcvik iráckých vojenských jednotek, zasílání vojenského materiálu zejména kurdským jednotkám, humanitární pomoc nebo její financování, jejich pomoc spočívala i v poskytnutí vlastního území nebo vzdušného prostoru pro vedení bojových operací, poskytování informací, boji proti financování IS apod. (Drennan 2014).

1.3 Míra spolupráce jednotlivých členů v rámci CJTFOIR v letech 2014–2017

Objektivní zhodnocení úrovně a míry spolupráce státních aktérů sdružených v rámci koalice CJTFOIR by v ideálním případě vyžadovalo vhodná data, umožňující kvantitativní zpracování. V koalici je zapojeno velké množství států, které navíc svou spoluprací realizují různými způsoby. Státy se v koalici zapojují v různé míře a rozdílnými aktivitami v rámci jednotlivých, výše uvedených strategií, některé státy se na boji proti IS podílí pouze aktivitami v duchu jedné ze strategií, jiné kombinují činnosti v rámci více strategií a několik států sleduje v boji proti IS všechny strategické linie. Jen některé státy se podílejí na přímých leteckých útocích, jiné spolupracují na jejich podpoře, další státy se pak zabývají pouze humanitární částí mise, výcvikem nebo dodávkami zbraní, sdílením informací, základen, logistikou, úpravou právních systémů apod.

Jako možný kvantifikovatelný ukazatel by tedy bylo vhodné zvolit celkové náklady jednotlivých členů koalice, případně vztažené k jejich HDP, zásadní překážkou pro takové hodnocení je však nedostupnost kvalitního souboru dat. Zatímco některé státy, zejména USA a Velká Británie, poskytují mimo jiné i pravidelné informace o vlastních nákladech na bojovou činnost, u řady dalších členů, včetně většiny evropských států, jsou tato data jen stěží dohledatelná. Situaci navíc komplikuje právě různorodost strategií, kdy například bojové operace jsou logicky financovány ministerstvy obrany, zatímco náklady na informační činnost mohou spadat pod ministerstva vnitra, finanční operace pod ministerstva financí a tak dále. Z těchto důvodů jsem se rozhodl míru spolupráce států sdružených v rámci CJTFOIR posoudit na jiném ukazateli, počtu leteckých útoků.

Na přímých leteckých útocích CJTFOIR se dle dohledatelných zdrojů v období od začátku operace do konce roku 2017 podílelo pouze čtrnáct států, a to USA, Velká Británie, Francie, Belgie, Kanada, Holandsko, Austrálie, Dánsko, Jordánsko, Turecko, Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty, Katar a Bahrajn (Airwars 2018a). Některé další státy během tohoto období částečně poskytly svou leteckou

podporu v podobě tankovacích či průzkumných letadel, ale ozbrojených útoků se neúčastnily, například Německo (Augstein 2015). Vybrané státy pak operují pouze na území Sýrie a jiné i na území Iráku. V Iráku jsou to Austrálie, Belgie, Kanada, Dánsko, Francie, Jordánsko, Holandsko, Velká Británie a Spojené státy. V Sýrii pak Austrálie, Bahrajn, Kanada, Dánsko, Francie, Jordánsko, Holandsko, Saúdská Arábie, Turecko, Spojené arabské emiráty, Velká Británie a Spojené státy (CJTFOIR 2017b). Během roku 2017 se do letecké kampaně s určitostí zapojilo již jen pět spojenců, konkrétně Spojené státy, Velká Británie, Francie, Belgie a Austrálie, a zřejmě, ale nepotvrzeně i Jordánsko a Saúdská Arábie (Hopkins 2018). Mezi letecké útoky se mimo jiné počítají i zásahy prováděné bezpilotními letadly a raketami (CJTFOIR 2018). Problémem je i různá metodologie při uvádění počtu útoků. Zatímco oficiální komunikace koalice považuje za jeden útok jak útok jednoho letadla realizovaný jednou zbraní, tak kumulativní útok, kdy je použito více munice z několika letadel, ale ve stejném geografickém prostoru (CJTFOIR 2018), například francouzské ministerstvo obrany anebo i CENTCOM zřejmě za útok považují každé uvolnění zbraně (Airwars 2018b).

Tímto způsobem je však možno přibližně zmapovat činnost pouze čtrnácti států z celkového počtu 60–72 států, které se v průběhu let 2014–2017 podílely na činnosti koalice. Vzhledem k tomu, že letecké operace jsou však ze své povahy finančně zdaleka nejnákladnější strategií, vznikne tak základní přehled o podílu spolupráce mezi státy, které nesou nejvýznamnější podíl finančních nákladů na boj proti IS v rámci Operace Inherent Resolve.

Příloha č. 1 vyjadřuje graficky poměr mezi útoky provedenými Spojenými Státy a ostatními členy koalice od začátku kampaně v roce 2014 do 5. června 2017, kdy CJTFOIR ukončila publikování těchto dat. Na území Iráku Spojené státy realizovaly 8786 útoků, což činí 68 %, a ostatní spojenci 4068, tedy 32 % z celkového počtu útoků. Na území Sýrie je tento poměr 8772 útoků ve prospěch USA, tedy 95 %, a 415 útoků, tedy 5 % připadá na zbylé členy koalice (Airwars 2018c). Shodný podíl Spojených států na leteckých útocích uvádí i New York Times dne 24. listopadu 2015 (Baker 2015).

V příloze číslo 2 a 3 jsou graficky znázorněny kumulativní počty útoků na území Sýrie (příloha č. 2) a Iráku (příloha č. 3). Data jsou z období od prosince 2014 do 5. června 2017, kdy CJTFOIR přestala uvádět státy zúčastněné na útocích.

V příloze číslo 4 jsou pak vyjádřeny počty útoků provedených v Iráku v období prosinec 2014 až 5. červen 2017, které připadají na ostatní členy koalice mimo Spojených států, tj. 32 % ze všech útoků v Iráku.

S ohledem na výše uvedené problémy se sběrem dat je nutno výsledná grafická porovnání chápat jako přibližná. I přesto markantní rozdíly mezi členy koalice, které z dat vyplývají, poskytují dostatečnou představu o podílu jednotlivých států na leteckých útocích.

Spojené státy, ale i koaliční partneři sdružení v rámci CJTFOIR, byli od samého počátku kampaně médií kritizováni za nevyvážený přístup ke společnému boji proti IS, kdy příspěvek některých států byl na velice nízké úrovni, a zvláště v počátku kampaně jim mohla být i jen formální podpora společného úsilí (Drennan 2014). Prezident Obama (cit. dle Baker 2015) opakovaně vybízel evropské státy nejen k výraznější účasti na leteckých útocích, ale i k rozšířeným opatřením za účelem zlepšení sdílení informací (Baker 2015). Obdobně vyzýval i státy Perského zálivu, aby se neomezovaly pouze na logistickou podporu. Nutno však podotknout, že zejména Spojené arabské emiráty, ale i státy Bahrajn a Katar se v počátku letecké kampaně aktivně podílely na leteckých útocích, které však záhy ukončily a pouze SAE se k útokům později opět vrátily, když asistovaly leteckým silám Jordánska. Státy Bahrajn a Kuvajt se podílely logisticky, když poskytly své základny pro koaliční operace. Důvody pro slabší participaci těchto států však spočívají spíše v tradičních obavách z posilování pozice Íránu, které vnímají jako srovnatelnou bezpečnostní hrozbu ve srovnání s IS (Boghani 2016).

V souvislosti se státy Perského zálivu a pro lepší pochopení charakteru spolupráce na leteckých útocích stojí za zmínku, že například ozbrojené síly SAE byly schopny provádět útoky i na pohyblivé pozemní cíle typu ozbrojených a transportních vozů, zatímco letectvo Saúdské Arábie se soustředilo přednostně na

pevné cíle, jako jsou budovy, výcvikové kempy či podpůrná zařízení. Katarské letectvo pak neprovádělo přímé bombardování, ale poskytovalo ozbrojený doprovod pro útočící spojence (Ardemagni 2016). Lze tedy vyvodit, že míra důvěry a spolupráce mezi státy Perského zálivu a Jordánska je na poměrně vysoké úrovni. Jordánsko je v útocích aktivní od začátku kampaně, i když náklady na letecké operace mají silný dopad na jeho státní ekonomiku. Tyto náklady jsou částečně kompenzovány finanční pomocí Spojených států (Boghani 2016).

Opakovaná kritika zazněla i z úst amerického ministra obrany Ash Cartera (cit. dle Mehta 2016), který začátkem roku 2016 upozornil, že zatímco činnost některých států koalice je značným přínosem, jiné státy se prakticky boje proti IS neúčastní. Vyjádřil též údiv nad nízkým podílem zejména států Perského zálivu, které jsou IS nejvíce ohroženy, ale i evropských států. Vyzdvihl účast britských a australských sil, ale podotkl, že i tito partneři pociťují frustraci z nedostatečné podpory jiných členů koalice (Mehta 2016).

Přestože se většina evropských států na boji proti IS podílí, jejich úloha v porovnání s rozsahem nasazení a s tím spojenými náklady vydávanými Spojenými státy je nepoměrně malá, až marginální. Rozpor v jejich přístupu je zvláště patrný z důvodu, že IS znamená pro evropské státy mnohem významnější bezpečnostní hrozbu než pro USA.

Vojenský zásah může být opodstatněný v případě, že je země napadena cizí armádou, nebo nestátní teroristickou organizací. V jiném případě může být legitimní z morálních či humanitárních důvodů, pokud jsou životy jiných národů hromadně ohroženy vládními nebo nevládními skupinami v jejich vlastní zemi. Ve výjimečném případě může být opodstatněním pro vojenskou intervenci též výrazná ekonomická hrozba, způsobená bojkoty nebo teroristickými útoky (Slater 2015).

K poslednímu bodu nutno připomenout, že státy Evropské unie jsou na dovozu ropy z Blízkého východu mnohem více závislé než USA. Údaje z roku 2005 uvádějí, že blízkovýchodní ropa činí 45 % z celkového dovozu do států EU,

zatímco v případě USA je podíl ropy z Blízkého východu pouze 17 % z celkového importu této suroviny. Vyjádřeno v absolutních číslech pak EU dovážela počátkem tisíciletí z Blízkého východu 8,78 milionu barelů a USA 2,3 milionu barelů denně (Černoch 2007: 8–9).

Zatímco bezpečnostní hrozba plynoucí z těžko kontrolovatelného pohybu válečných uprchlíků není v USA vnímána jako podstatná již vzhledem ke geopolitickému postavení, pro Evropu může tato vlna migrace mít mnohem výraznější bezpečnostní důsledky, jednak primárně, kdy umožňuje volný pohyb i silně radikalizovaných bývalých příslušníků IS (JTIC 2018), ale též může vyústit ve společenskou nepokoje či radikalismus (MVČR 2018). Teroristickými útoky, ať již přímo organizovanými, nebo pouze inspirovanými IS, jsou více zasaženy evropské státy, či státy Blízkého východu než USA, Kanada a Austrálie (CNN 2018).

Z těchto dat vyplývá, že bezpečnostní hrozba plynoucí z činnosti IS je minimálně srovnatelná, ne-li vyšší pro státy Blízkého východu a Evropy než pro USA, což je však v rozporu s poměrem jejich účasti na společném boji proti IS. Současně lze uvážit, že země EU a Blízkého východu mají díky vyšší závislosti na blízkovýchodních zdrojích, případně geopolitické blízkosti konfliktu více legitimních důvodů pro vedení války proti IS než USA. Těžko se též lze odvolávat na princip kolektivní sebeobrany, neboť samotné evropské státy i bez případné účasti USA mají dostatečnou vojenskou kapacitu pro potlačení IS (Slater 2015).

2 Další aktéři zapojení do boje proti Islámskému státu

2.1 Írán

V rámci Blízkého východu patří Írán mezi mocnosti, jejichž zahraniční politika má dlouhodobé ambice dosáhnout dominantní pozice v regionu. Jedná se o stát s rozsáhlými zásobami ropy a plynu, jehož ekonomika však z důvodů malé diverzifikace, špatného řízení či obchodních sankcí spíše stagnuje. Přesto disponuje jednou z největších vojenských sil v regionu, zejména z hlediska počtu vojáků, námořních kapacit, či balistických raket. Z důvodu obchodních sankcí ze strany USA a západních zemí dominují mezi dodavateli zbrojních systémů zejména Rusko a Čína a Írán nemá dostatečný přístup k sofistikovaným zbrojním technologiím, což se promítá zejména na kvalitě letectva v porovnání s ostatními státy Perského zálivu (Ponížilová 2016: 118–123). Írán však disponuje technologií bezpilotních letadel pro vojenské využití (Tabatabai 2017). Vojenské kapacity, ideologie a podpora zahraničních nestátních skupin jsou hlavní nástroje, pomocí nichž se Írán snaží realizovat svou zahraniční politiku v rámci regionu, která vyvolává obavy nejen v okolních státech, jež se obávají Íránu více než kdykoliv dříve, ale i ve státech, které s ním přímo nesousedí, jako jsou Jordánsko, Egypt či Izrael. Írán má tedy v regionu minimum spojenců, kdy mezi nejdůležitější patří Asadův režim v Sýrii a nestátní aktér Hizballáh, jež mimo jiné spojují obavy z posílení vlivu USA a Izraele. Pád Asadova režimu v Sýrii by Íránu znemožnil přímé zásobování Hizballáhu, což by s největší pravděpodobností vedlo k zásadnímu oslabení tohoto strategického spojence v boji proti Izraeli. Po pádu Saddáma Husajna Írán navázal politické a diplomatické vazby s novou šíitskou vládou Iráku, což bylo umožněno historickými a kulturními vazbami, ale též většinovým podílem šíitské populace v obou zemích (Ponížilová 2016: 125–128). Na základě takto velice stručně vyjasněných pozic Íránu lze do jisté míry předjímat i jeho schopnost a ochotu kooperace v rámci boje proti IS.

V roce 2014 zveřejnil Írán svou strategii pro boj proti IS, jejímž cílem bylo v první řadě zastavit a následně porazit IS v Iráku, Sýrii a Libanonu, dále zachovat územní celistvost těchto států a v posledním bodě ochránit bezpečnostní zájmy Íránu jak proti IS, tak vůči jiným státům mezinárodní koalice bojujícím s IS. Íránští

představitelé zároveň vyjádřili přesvědčení, že porážky IS, respektive všech extremistických sunitských povstalců, lze dosáhnout pouze ve spolupráci s iráckou armádou a syrskými vládními silami prezidenta Asada (Geranmayeh 2014). Přestože IS vyzýval k rozdrčení šíitského islámu (Gerges 2017: 84–85), Írán vnímal hrozbu jen jako vnější a nepřímou vzhledem k tomu, že IS nedisponuje dostatečnou vojenskou schopností uskutečnit své hrozby a nedokáže proniknout na iránské území. Nepřímou bezpečnostní hrozbu však vnímal Teherán v podobě ohrožení svých spojenců v Iráku, Sýrii a Libanonu, v posílení vlivu USA, Izraele a Saúdské Arábie a také v omezení komunikačního koridoru přes syrské území, sloužícího k zásobování Hizballáhu. Současně panovaly obavy z eskalace sektářského násilí vůči šíitským skupinám v sunitském regionu. V rámci strategie vůči IS se Írán rozhodl poskytnout a koordinovat vojenskou podporu šíitským skupinám v Sýrii, Iráku a Libanonu bojujícím vůči IS. Jako první také, za souhlasu Baghdádu, podpořil dodávkami zbraní peshmergy Kurdské regionální vlády, ačkoliv se obával pozdějšího posílení separatistických tlaků. Zároveň syrské a irácké armádě poskytl bezpečnostní poradce z jednotek Quds a zbraně (Geranmayeh 2014). Na přelomu června a července 2014 Írán dodal iráckému letectvu též osm bitevních letadel SU 25, spolu se šesti letadly stejného typu dodanými z Ruska, včetně letového i pozemního personálu (DEBKA 2014).

Teherán ve své strategii uznal, že samostatná vojenská akce nemůže vést k porážce IS a že je nutno ji doplnit politickým řešením. Podpořil vznik nové, inkluzivní vlády v Baghdádu, ovšem s podmínkou, že vláda si zachová šíitskou dominanci a vstřícné vztahy s Íránem. Obdobně viděl syrské řešení v zachování moci Asada s příspěvkem vybraných opozičních sil, s kterými se též pokoušel vést dialog. Tyto vojenské i politické kroky a návrhy však měly negativní odezvu mezi mnoha sunitskými zeměmi, které je vnímaly jako šíitskou invazi, což IS dokonce využil jako ideologický nástroj pro nábor bojovníků (Geranmayeh 2014).

Írán a Saúdská Arábie, včetně dalších sunitských aktérů, dokázaly vnímat hrozbu IS jako společnou. Írán však zároveň obviňoval státy Perského zálivu a Turecko z podpory financování a logistiky IS, Saúdská Arábie naopak vinila Írán z podpory

Asadova režimu, který umožnil růst IS (Geranmayeh 2014). Obě konkurenční mocnosti se snažily využít situaci pro svůj vlastní prospěch (Geranmayeh 2014). I přes zásadní rozpory se však uskutečnila diplomatická setkání jak mezi Íránem a Saúdskou Arábií, tak i společně s Tureckem a došlo ke shodě na výměně iráckého prezidenta Malíkiho (Today 2014; Hürriyet 2015). Írán vyjádřil ochotu přimět Asada k jednání, pokud Saúdská Arábie sníží své ambice v Sýrii (Geranmayeh 2014). S iráckým prezidentem se též setkal David Cameron i Francois Hollande (BBC News 2014b; Iran Front Page 2014).

S ohledem na vyjednávání o iráckém jaderném programu Spojené státy a další západní mocnosti dlouho odmítaly otevřený dialog s Teheránem, avšak vzestup IS změnil priority Západu a obě strany dosáhly jistého konsensu, kdy letecké síly USA koordinovaly své útoky s pozemními šíitskými milicemi, kurdskými jednotkami a iráckými jednotkami Quds prostřednictvím iráckých ozbrojených sil (Beauchamp 2015). Obecně lze říci, že i když oficiální rétorika představitelů Íránu a USA zůstávala nepřátelská, na pozadí docházelo když ne k přímé spolupráci, pak přinejmenším k určitému sblížení zájmů. Tento proces je patrný zvláště v přístupu obou aktérů k řešení bezpečnostní situace v Iráku, kde se jejich zájmy střetávají. O určité úrovni spolupráce lze hovořit již v době deinstalace baasistického režimu Saddáma Husajna, kdy USA i Írán podpořily své šíitské a kurdské partnery ve vytváření nového státu se silnou kurdskou autonomií a převážně šíitskou vládou. Je tedy přirozené, že když byl tento společně konstruovaný stát vystaven bezpečnostní hrozbě v podobě IS, oba aktéři částečně spojili síly na jeho ochranu. Nelze však mluvit o otevřené spolupráci, které mimo jiné brání silná vzájemná nedůvěra (v případě sdílení vojenských a agenturních informací), ale i vnitřní politická opozice v obou státech (Stratfor 2014). V zájmu obou států bylo posílit vojenské schopnosti iráckých ozbrojených sil, což Írán prováděl prostřednictvím jednotek Quds a USA vysláním svých vojenských poradců. Obě skupiny se pak musely vzájemně přizpůsobit, aby se jejich činnost nestala kontraproduktivní (Stratfor 2014). Skutečnost, že právě jednotky Quds se v minulosti podílely dodávkami zbraní pro irácké povstalce na boji proti

americkým vojákům, pouze dokresluje složité pozadí spolupráce (The Economist 2014). Vnitřní politická kritika ve Spojených státech též zabránila vyslání většího počtu pozemních jednotek, které by se přímo účastnily pozemních vojenských operací, proto bylo v zájmu USA, aby se Íránci zapojili do pozemních operací, a naopak pro Teherán bylo výhodné, pokud se USA soustředily na vzdušné operace, protože nedisponoval tak silným a kvalitním vojenským letectvem (Stratfor 2014). Írán se však rozhodně nevzdal ani možnosti použití svých leteckých sil bez koordinace s USA (Arango – Erdbrink 2014).

Zcela jiná situace byla ovšem v případě Sýrie, kde, jak již bylo naznačeno v úvodu této kapitoly, se zájmy Íránu a Spojených států, respektive celé západní koalice zásadně lišily. Zatímco USA spojily politickou strategii vůči IS s odstraněním Bašára Asada, strategie Íránu byla naopak postavena na spolupráci s jeho vládním režimem. Írán by dokonce považoval jakýkoliv přímý zásah USA proti syrským vládním silám za nepřátelský akt (Zapfe 2014: 3). Zmíněná spolupráce s USA na ustanovení nové vlády po pádu Saddáma Husajna v Iráku přinesla Íránu zlepšení jeho postavení v regionu. V souvislosti se šíitskou, Íránem ovlivňovanou vládou v Iráku lze dokonce říci, že se většina zásob ropy a plynu v blízkovýchodním regionu ocitla v oblastech ovládaných šíity (Cuss 2014). USA pak mohou jeho posilující dominanci pouze vyvažovat spoluprací se sunitskými mocnostmi, což mimo jiné zahrnuje i odmítnutí spolupráce s Bašárem Asadem. Pokud tedy lze hovořit o jisté míře spolupráce mezi USA (včetně západních a sunitských spojenců) a Íránem v rámci Iráku, v Sýrii stojí tito dva aktéři proti sobě (Zapfe 2014: 4) a jejich spolupráce je pouze těžko představitelná i přesto, že některé dílčí letecké operace USA v Sýrii mohou být prospěšné jak pro Asadovy vládní síly, tak i pro Hizballáh (Cuss 2014).

Přestože oficiální představitelé Íránu i nadále popírali jakoukoliv možnost spolupráce s USA či Británií, které dokonce označovali za své hlavní nepřátele (Debka 2016), projevil se obdobný způsob neoficiální spolupráce, nebo lépe řečeno sbližování zájmů, i na pomezí libanonsko-syrské hranice. Libanonská armáda, oficiálně podporovaná USA, zahájila v létě 2017 ofenzívu vůči základnám

IS v pohraničních horách Raas Baalbek. I když představitelé libanonské armády oficiálně nepřiznali spolupráci s hnutím Hizballáh, jeho ozbrojené jednotky se společně se syrskými vládními silami účastnily paralelní ofenzivy proti IS ze syrské strany hranice a představitelé Hizballáhu prezentovali podřízenost svých jednotek libanonskému vojenskému velení (The New Arab 2017).

Jednou z hlavních překážek větší spolupráce mezi Íránem a západními zeměmi, jak je již zmíněno výše, byly obavy z možných dopadů sdílení zpravodajských informací. Přesto došlo ze strany Austrálie k dohodě s Íránem o výměně informací ohledně přibližně stovky australských občanů, kteří bojovali po boku IS. Australská ministryně zahraničí při tom odkázala na silnou síť zpravodajských pracovníků jednotek Quds v Iráku a poznamenala, že Írán je nejen významným aktérem v boji proti IS, ale že též vidí IS jako největší globální hrozbu současnosti (Gady 2015).

2.2 Turecko

V této kapitole zhodnotím postup Turecka s ohledem na jeho spolupráci v boji proti IS. Turecko je sice oficiálně členem koalice západních států společně bojujících v rámci CJTFOIR, ale jeho postup oproti ostatním členům koalice je zásadně odlišný.

V rámci Blízkého východu se Turecko zvláště v posledních letech profiluje jako země s nemalými zahraničněpolitickými ambicemi a jeho představitelé se netají vizemi o Turecku jako regionální mocnosti, která by se dokázala oprostít od Západu. Jedná se o třetí nejlidnatější stát na Blízkém východě, se silnou ekonomikou. Turecko má pouze omezené přírodní zdroje, ale díky své poloze je významným hráčem v energetické politice, kdy přes jeho území vedou transportní trasy mezi evropskými spotřebiteli a blízkovýchodními producenty ropy a plynu. Turecko disponuje druhou největší armádou v rámci NATO, s moderními zbraňovými systémy, které však převážně importuje nejen ze západních států, ale i Číny (Ponížilová 2016: 137–140).

Turecko požadovalo odstoupení syrského prezidenta Bašára Asada již od roku 2011, kdy zároveň poskytovalo finanční a vojenskou pomoc opozičním skupinám v Sýrii. Podobně z počátku považovalo IS za zvládnutelnou hrozbu, která napomůže destabilizaci syrského režimu (Boghani 2016). IS však využil turecké území a průchodnost turecko-syrské hranice jak k útokům na syrské území, jako v případě Kobání, kdy zahájil útok v listopadu 2014 na hraničním přechodu, tak později i přímo na tureckém území v Surucu v červenci 2015, kdy útočil vůči tureckým civilistům (The Guardian 2014b; Shoumali – Yeginsu 2015). Až v reakci na tento druhý útok se Turecko de facto připojilo ke společnému boji proti IS, kdy na svém území zatklo stovky podezřelých z vazeb na tuto organizaci, deportovalo cizince podezřelé z pokusu o připojení k IS a umožnilo členům západní koalice využívat základnu v Incirliku pro přímé letecké útoky (Boghani 2016). Formálně se sice Turecko přidalo k operaci CJTFOIR již v říjnu 2014 (Avni 2014), nicméně jeho faktické připojení ke koalici bylo komplikováno rozhodnutím Spojených států o podpoře kurdských milicí v Sýrii, známé jako YPG, které sice prokázaly svou efektivitu v boji vůči IS, nicméně jsou Tureckem považovány za teroristickou organizaci kvůli svým úzkým vazbám na Dělnickou stranu Kurdistanu PKK. Poradce pro zahraniční politiku a mluvčí tureckého prezidenta vyjádřil nepochopení, proč USA jako spojenec v rámci NATO podporuje organizaci, která přímo i nepřímo útočí na Turecko, a upozornil, že existují dvě bezpečnostní hrozby syrské války: Islámský stát a Bašár Asad (Boghani 2016).

Způsob využití základny NATO Incirlik, která se nachází na tureckém území 50 km od syrských hranic, se v prvním roce operace CJTFOIR stal předmětem sporů mezi Spojenými státy a Tureckem. Při hlasování tureckého parlamentu o přistoupení k mezinárodní koalici v říjnu 2014 bylo jeho součástí i vyslovení souhlasu s využitím základny spojenci. Bylo však odhlasováno pouze její využití pro letecké operace na zajištění bezletové zóny nad Sýrií, což sice zabránilo letounům syrských vládních sil bombardovat syrské opoziční rebely, ale neumožnilo tuto základnu využít pro přímé ozbrojené útoky proti IS. Tento fakt poukázal na klíčový rozdíl mezi vojenskými cíli USA a Turecka, zatímco

Washington se soustředil na porážku IS, prioritou Ankary bylo odstranění Bašára Asada (Avni 2014). K uvolnění základny i pro ozbrojené přímé letecké útoky mířené proti IS došlo právě až po výše zmíněném teroristickém útoku na turecké civilní obyvatelstvo v červenci 2015 (Sly – De Young 2015).

Výše uvedený příklad předznamenal následující průběh spolupráce mezi Tureckem a západními partnery. Z mnoha států, které se zapojily do CJTFOIR patří Turecko rozhodně mezi jednoho z nejdůležitějších, ale též nejproblematictějších spojenců. Turecko je členem NATO a zároveň sdílí dlouhou hranici jak se Sýrií, tak i s Irákem. Do těchto sousedních zemí pak vysazovalo ozbrojené pozemní jednotky bez souhlasu jejich oficiálních vlád, a to v případě Iráku i Sýrie (The Guardian 2015; Coskun 2015). Tento postup též nebyl v kooperaci s centrálním velením CJTFOIR, a proto tyto zásahy nelze považovat za součást operace.

Operace západní koalice byly do velké míry závislé právě na turecké letecké základně Incirlik, a přestože turecké letectvo disponuje zbraňovými systémy kompatibilními s NATO, tedy většinou západních spojenců, nejen že se neúčastnilo společných leteckých útoků (Airwars 2018a), ale dalo též přednost spolupráci s Ruskem, jako například v případě operace Al-Báb koncem roku 2016 a začátkem 2017. Cílem turecké operace v této oblasti bylo zabránit osvobození města od IS převážně kurdskými jednotkami SDF (Syrian Democratic Forces), čímž by došlo k propojení kurdských kantonů Afrín a Kobání (Balanche 2017a). Byť tato turecká operace neprobíhala v kooperaci s CJTFOIR, Ankara stupňovala tlak a opakovaně kritizovala nedostatečnou koaliční leteckou podporu, její představitelé dokonce neváhali použít výhrůžky, že znemožní přístup USA k základně v Incirliku, přestože koaliční letouny v této oblasti zasahovaly (Hürriyet 2016a; Oakford 2017; CJTFOIR 2017c: 36). Tím si však zřejmě pouze připravovala půdu pro odůvodnění následující společné letecké operace s Ruskem (Hürriyet 2016b). Pro dokreslení situace lze doplnit, že USA předem varovaly Turecko před rychlým postupem na Al-Báb a zároveň dlouhodobě spolupracovaly

s převážně kurdskými jednotkami SDF, které považovaly za jednoho ze svých klíčových spojenců (De Young 2017).

Na mapě v příloze číslo 5 lze dobře pochopit motivace tureckého postupu v severní Sýrii, který měl mimo jiné zabránit budoucímu propojení kurdských kantonů Afrín a Kobání. V rámci tureckého postupu na Al-Báb bylo město těžce bombardováno, což mělo za následek velké civilní ztráty. Dne 5. ledna 2017 turecký prezident Erdogan (cit. dle Balanche 2017b) prohlásil, že pro západní koalici, tedy svého oficiálního spojence, uzavře leteckou základnu Incirlik z důvodu nedostatku podpory turecké operace. Pro diplomacii Spojených států to znamenalo značné dilema, neboť letecká podpora USA turecké operace by díky přesným koaličním zbraním znamenala méně civilních obětí, na druhou stranu by tím USA ale přímo podpořila tureckou armádu v jejím postupu proti americkému dosavadnímu spojenci, kurdským SDF (Balanche 2017b). Dalším problémem pro americkou diplomacii bylo Erdoganovo prohlášení, že po dobytí Al-Báb budou jeho vojska chtít převzít i syrské město Manbij, v té době v držení SDF, která jej z rukou IS osvobodila v polovině roku 2016 za cenu vlastních těžkých ztrát (Balanche 2017b). S odstupem více než roku lze říci, že turecká armáda dosud Manbij neobsadila, ale pouze za cenu, že jsou v oblasti přítomny pozemní síly Spojených států a nelze zcela vyloučit situaci, kdy mezi oficiálními spojenci USA a Tureckem dojde k vzájemným ozbrojeným útokům (Cockburn 2018).

Zpráva auditu CJTFOIR z prosince 2016 (Remote Control 2016) označuje Turecko jako nejvíce ambivalentního člena, který podniká jednostranné akce. Zatímco Turecko prezentovalo oficiálně svou účast v bojích proti IS v rámci koalice od 23. 7. 2015, jeho útoky byly často jednostranné a namířeny proti kurdským silám jak v Sýrii, tak i v Iráku, což bylo doprovázeno civilními ztrátami (Remote Control 2016). Až do konce roku 2016 se Turecko neúčastnilo více než deseti leteckých útoků na společné koaliční cíle. Turecko vniklo do severní Sýrie pod záštitou operace Eufratský štít, která sice byla oficiálně primárně namířena proti IS, ale značná část palebné síly byla namířena proti kurdským jednotkám, které byly klíčovými spojenci koalice. Audit též zmiňuje nedostatek informací ze

strany Turecka ohledně jeho bojových akcí, v jehož důsledku je řada civilních úmrtí mylně připisována jiným státům koalice a až po důsledném prošetření jsou nejčastěji připsány na vrub tureckých útoků (Remote Control 2016).

Zatímco státy sdružené pod CJTFOIR, ale i další aktéři konfliktu dodržovali pravidlo, že vstup ozbrojených jednotek na irácké území musí být v souladu s oficiální vládou Iráku, Turecko toto pravidlo porušovalo, ať již zřízením vojenské základny Bashiqa v severním Iráku, nebo účastí na bitvě o Mosul (Dillon 2016; Neely 2016). Z historických důvodů Turecko považuje oblast Mosulu za součást turecké zóny vlivu (Danforth 2016). Přestože oficiální stanoviska podporovala suverenitu Iráku, vojenskou přítomnost v Iráku Ankara oficiálně označila jako důsledek potřeby v zájmu ochrany turkmenské komunity, ale ve skutečnosti byla jejím hlavním zájmem snaha prosadit se před pádem IS a kontrolovat jak Šiitské milice, tak kurdské Peshmergy (Oakford 2017).

Situace se v létě 2017 změnila do té podoby, že americké vojenské jednotky musely provádět kontroly v oblasti severní Sýrie, aby zabránily útokům na síly SDF ze strany turecké armády nebo jejích lokálních spojenců. Během těchto patrol se američtí vojáci dokonce dostali pod palbu z oblasti ovládané tureckými vojsky nebo protureckými rebely. Jednotky americké armády pak palbu opětovaly (CJTFOIR 2017d: 19).

Oficiální zpráva operace CJTFOIR za první čtvrtletí roku 2017 (CJTFOIR 2017c: 80) mimo jiné uvádí, že Turecko v tomto období zabránilo činnosti minimálně jedné humanitární organizace, která údajně zabezpečovala zásobování až 350 000 postižených osob na území Sýrie, když zrušilo její registraci. Humanitární akce jsou ovšem jednou z hlavních strategií CJTFOIR.

Pro objektivní zhodnocení spolupráce Turecka s ostatními státy mezinárodního společenství, ať již se jedná o západní koalici, nebo další aktéry, kterými mohou být například Írán nebo Rusko, bohužel nejsou dostupná dostatečně kvalitní a důvěryhodná data. Oficiální zdroje turecké vlády neposkytují pravidelné přehledy o bojových akcích Turecka (Oakford 2017). Turecká média, jako je například

jeden z hlavních deníků *Hürriyet*, sice informují veřejnost pravidelně o činnosti turecké armády na Syrském i Iráckém území, nicméně takové zprávy nelze pro účel této práce využít, neboť většinou neobsahují zdroj informace a nerozlišují mezi unilaterálními misemi a útoky provedenými v rámci nebo v kooperaci s CJTFOIR. Navíc, jak již bylo výše uvedeno, počet tureckých leteckých útoků v rámci západní koalice je prakticky bezvýznamný. Schopnost a možnou míru spolupráce Turecka s ostatními aktéry se tedy pokusím vysvětlit na základě vnějších podmínek a motivace, které mají zásadní vliv na vzájemnou kooperaci.

Hlavním problémem pro spolupráci mezi USA a potažmo i ostatní státy západní koalice a Turecka je rozdílný přístup ke kurdským ozbrojeným silám. Již od začátku operace bylo poměrně zřejmé, že úspěšný vojenský zákrok, který má zcela zlikvidovat i nejmenší buňky IS na území Sýrie a Iráku, bude kromě leteckých útoků a dalších strategií vyžadovat i nasazení pozemních ozbrojených sil (French 2015). Proti vyslání pozemních jednotek ale mluvilo jednak veřejné mínění Američanů, ale i opakovaný slib prezidenta Obamy, který dal svým spoluobčanům na začátku i během kampaně (Micelli 2015; Korte 2015). Zároveň americká administrativa vyjádřila i obavy, že účast cizích armád na území bude podněcovat protiamerické nálady a neumožní dlouhodobou kontrolu nad dobytým územím (La Corte 2015).

Pro úspěšné vedení kampaně tedy nezbývalo než využít jiných, nejlépe lokálních sil, které budou schopny v kooperaci plnit pozemní bojové úkoly, což je ostatně i zavedeno v základních strategiích CJTFOIR. Zatímco v Iráku byla v duchu oficiální mezivládní spolupráce tato zodpovědnost svěřena především irácké armádě, v Sýrii Spojené státy hledaly spojence převážně mezi kurdskými ozbrojenými silami, ať již to byla Svobodná syrská armáda (*Free Syrian Army* – FSA), nebo i Lidové obranné jednotky (*Yekîneyên Parastina Gel* – YPG), které jsou ozbrojeným křídlem Sjednocené demokratické strany (*Partiya Yekîtiya Demokrat* – PYD). Američané si samozřejmě uvědomovali citlivost Turecka na případnou spolupráci s Kurdy, o čemž svědčí i snahy o předběžná politická jednání. K rozhodnutí o využití kurdských sil však zřejmě došlo na základě

pragmatických důvodů, ať již proto, že Kurdové jsou jednotně prozápadní, sekulární nebo byli v té době sjednoceni v boji proti společnému nepříteli IS, ale i třeba z toho důvodu, že v oblasti Kobaní na počátku operace byli Kurdové jedinou vojenskou silou schopnou se účinně bránit militantům z IS (Hess 2014).

Právě spolupráce USA s YPG, která je podřízena PYD, byla ale nejvíce trnem v oku pro turecké oficiální představitele, kteří PYD pokládají za součást Strany kurdských pracujících (Partiya Karkerên Kurdistan – PKK) (Hürriyet 2014). PKK je tureckou vládou považována za teroristickou organizaci. Na výzvu Turecka pak PKK zařadily na seznam teroristických organizací i USA v roce 1997 a Evropská unie v roce 2002 (Phillips nedat.). Prezident Erdogan (cit. dle Hürriyet 2014) prohlásil, že PKK a IS vnímá Turecko jako rovnocennou bezpečnostní hrozbu, hned v úvodu kampaně vyloučil jakoukoliv podporu kurdským silám, které bojovaly proti IS, a varoval Spojené státy jako svého spojence v NATO, že nemohou očekávat souhlas Turecka s takovým postupem (Hürriyet 2014). Obavy Turecka pramenily zřejmě nejvíce z dodávek zbraní pro PYD, ke kterým kromě USA přistoupily i evropské státy. Pro turecké představitele však byla nepřijatelná i představa, že kurdské jednotky budou podporovány leteckými útoky vedenými ze základny Incirlik. Americké letectvo ale naopak potřebovalo kurdské síly na zemi mimo jiné i pro zaměřování pozic IS (Hürriyet 2014). Svůj postoj Turecko neopustilo během celého trvání konfliktu, situace se naopak neustále vyostřovala a měla za následek i přímé útoky turecké armády na kurdské jednotky, což v důsledku vedlo k zhoršování vztahu mezi USA a Tureckem. USA však nadále zastávaly názor, že YPG nejsou v přímé souvislosti s PKK (Malsin 2017).

Při hledání podkladů pro vyjasnění pozice Turecka k jeho boji proti IS a spolupráci s ostatními státy lze však narazit i na odlišné názory, než zastává oficiální turecká administrativa. Halil Karaveli, novinář tureckého původu, který působí ve Švédsku a zabývá se kritickou analýzou turecké zahraniční politiky, mimo jiné uvádí, že válka proti terorismu a IS v tureckém podání není ničím jiným než tradiční tureckou válkou proti kurdskému hnutí. Poukazuje na fakt, že většina politických atentátů, které byly v minulosti na území Turecka spáchány, nebyla nikdy

vyšetřena, a pokud, byly tyto atentáty v poslední době vždy připsány IS, aniž by se k nim tato organizace přihlásila (Karaveli 2016). Podotýká, že Turecko sice nakonec umožnilo spojencům používat leteckou základnu Incirlik, ale podpora USA v jejich snaze porazit IS vojensky nebyla nikdy prioritou Ankary. Obdobně též Turecko pod tlakem USA sice posílilo ochranu svých jižních hranic, hranice však i nadále zůstaly relativně otevřené a umožňovaly průchod militantů IS. Karaveli upozorňuje, že Turecko a džihádisté v Sýrii sdíleli společné nepřítel, tedy režim Bašára Asada a Kurdy, a dokonce vyjadřuje přesvědčení, že turecká vláda některé džihádistické skupiny v Sýrii podporovala (Karaveli 2016). Ačkoliv je takové tvrzení těžko doložitelné, nelze zpochybnit, že turecké ozbrojené útoky vůči PYD odvádějí vojenské kapacity této organizace od boje proti IS. Bombové útoky, které proběhly na území Turecka, pak, dle Karaveliho, napomáhají legitimizaci tureckého boje proti terorismu, což v realitě znamená především boj proti Kurdům (Karaveli 2016).

Je tedy zřejmé, že za podobných podmínek má spolupráce Turecka a dalších států sdružených pod CJTFOIR značné limity v politické či geopolitické rovině. Kurdská otázka je však zřejmě i jedním z hlavních problémů, který Ankaře neumožňuje v boji proti IS rozvinout širší spolupráci také s Íránem.

Téma IS se sice dostalo do agendy bilaterálních turecko-iránských jednání již dříve, ale k první vážné vzájemné výzvě ke spolupráci obou států na potlačení IS došlo až v srpnu 2015, kdy se nejvyšší představitelé obou zemí shodli na vytvoření společného plánu pro potírání terorismu v regionu. Prezident Rouhání vyzval mimo jiné Turecko, aby své útoky koordinovalo s oficiální syrskou i iráckou vládou, turecký prezident naopak vybídl Írán k větší spolupráci (Middle East Eye 2015). Turecko a Írán ovšem zaujímaly opačné pozice, co se týče Bašára Asada. Zatímco Turecko pracovalo již delší dobu na jeho svržení, Írán v souladu s Ruskem naopak chtěl syrského prezidenta udržet u moci (Mat 2016). Ačkoliv se i nejvyšší představitelé obou států během zkoumaného období setkávali opakovaně, témata jejich rozhovorů se převážně týkala syrské krize jako celku, budoucího uspořádání Sýrie či kurdské otázky a boj proti IS často nebyl hlavním

tématem. Nelze říci, že by jednali ve shodě, jejich reálné postupy zejména ohledně Sýrie byly často spíše protichůdné (Majidyar 2017). Prezident Erdogan tato setkání a plánování opakovaně prezentoval jako zásadní pro společný boj proti terorismu, jeho vyjádření však měla daleko od reality, kdy například údajně společnou operaci Turecka a Íránu v pohoří Qandil íránské ozbrojené složky obratem popřely. Politický komentátor John Tirman (cit. dle Ayasun 2017) k tématu íránsko-turecké spolupráce podotkl, že oba aktéři měli jiné cíle a priority. Írán byl mnohem více znepokojen IS, cítil se jím být ohrožen a z taktických důvodů nebyl ochoten oslabovat Kurdy, kteří proti IS bojovali. Naproti tomu je v Turecku hluboce zakořeněný strach, že čtrnáct milionů tureckých Kurdů bude usilovat o nezávislost. Oba státy též rozděluje přístup k podpoře Bašára Asada (Ayasun 2017).

Obě země, Írán i Turecko, se od začátku konfliktu snažily maximalizovat vlastní vliv na území Sýrie, kdy k dosažení svých strategických cílů využívaly podporu různých ozbrojených skupin. Přestože měly společného nepřítele v podobě IS, svou činností vzájemně poškozovaly vlastní strategické cíle v boji proti této organizaci. Posílení kurdské politické identity vnímá Turecko jako národní bezpečnostní hrozbu. Írán byl naopak jedním z hlavních podporovatelů Kurdů v severní Sýrii (Othman – Ismail 2017: 572). Írán je spojencem režimu Bašára Asada, jenž zároveň zřejmě podporuje a má i dobré vztahy s PYD, o čemž svědčí mimo jiné možnost pohybu jednotek PYD přes území držená syrským režimem. Navíc Írán historicky podporuje PKK (Othman – Ismail 2017: 574). Jsou zde ale i další faktory, které komplikovaly, nebo vylučovaly spolupráci mezi Tureckem a Íránem jak v širším kontextu, tak i v boji proti IS. Syrský konflikt výrazně změnil mocenskou rovnováhu v regionu ve prospěch Íránu, který výrazně posílil svou přítomnost v Sýrii, když za účelem podpory Asada instaloval na jejím území asi 30 000 příslušníků pozemních sil a další tisíce příslušníků ozbrojených skupin, jako jsou Hizballáh či Šiitské milice. Turecko se zároveň může obávat, že v Sýrii vznikne v budoucnu stát, který bude silně provázaný s íránskou mocí, obdobně jako tomu bylo v případě Iráku po roce 2003. Nejen tyto faktory posilují

hegemonickou roli Íránu a zároveň oslabují pozici Turecka v rámci regionu (Othman – Ismail 2017: 576).

Spolupráce Turecka a Íránu na boji proti IS byla především ze strany Turecka poměrně často prezentována v médiích, během přípravy na tuto práci se mi však z dostupných zdrojů nepodařilo získat informaci o žádném konkrétním společném vojenském zásahu proti této teroristické organizaci a není příliš pravděpodobné, že by se zejména Írán na společné akci vůči IS s Tureckem podílel (Ayasun 2017). Přes proklamovanou spolupráci byly oba státy v syrském konfliktu vzhledem k řadě protichůdných zájmů spíše soupeři, což prakticky znemožňovalo smysluplnou a účinnou koordinaci vojenských akcí, které by měly za společný cíl porážku IS. Obecně lze říci, že kurdská otázka zásadně limituje možnosti spolupráce Turecka i s dalšími partnery již jen proto, že ji turecká strana považuje za stejnou bezpečnostní hrozbu jako IS.

2.3 Rusko

Ohledně zapojení Ruska do bojových operací proti IS je potřeba vysvětlit i jeho postoj, který ruské intervenci do Sýrie předcházel. Rusko je již od roku 2003 kritikem západní, a především americké politiky v celém regionu Blízkého východu. Převládající ruské názory označují zahraniční politiku zejména Spojených států vůči Blízkému východu v posledních dvou dekadách za politiku stálého podněcování vnitřních konfliktů v oblasti Sýrie a Iráku. Z ruského úhlu pohledu měla právě tato politika za následek vznik Islámského státu a jeho expanzi v regionu Blízkého východu. Rusko kritizuje údajné permanentní vměšování USA do vnitřních záležitostí těchto zemí, jehož důsledkem má být právě vznik obdobných teroristických skupin (Souleimanov – Petrylova 2016). Tento názor, který je poměrně hodně rozšířen zvláště mezi elitami ruských silových složek, dokonce popisuje IS jako produkt západních zpravodajských služeb a jeho zastánci viní USA ze záměrné destabilizace Středního východu v zájmu překreslení geopolitické mapy. V takovém duchu je dle Ruska vedena i politika Západu proti Bašáru Asadovi. Sýrie patří již po několik desetiletí mezi tradiční spojence

Moskvy na Blízkém východě. Na území Sýrie má Rusko též svou jedinou středomořskou námořní základnu v Tartusu, jejíž význam se v souvislosti se zhoršujícími se vztahy se Západem neustále zvyšuje. Rusko se proto v mezinárodním prostředí snažilo podporovat Asadův režim, když kritizovalo vyzbrojování syrské opozice nebo vetovalo rezoluci Rady bezpečnosti OSN o odsouzení použití chemických zbraní ze strany syrského režimu ve městě Homs. Podporu pak realizovalo i v podobě dodávek významného množství zbraní (Souleimanov – Petrylova 2016). Moskvě tedy vyhovovala situace, když se těžiště pozornosti západu přesunulo z kritiky Asadova režimu na Islámský stát a ruští představitelé předpokládali, že tváří v tvář hrozbě IS se západní státy smíří se setrváním Asada v čele Sýrie. Existence IS zároveň pomohla odvrátit pozornost od krize na Ukrajině, což, samo o sobě a bez ohledu na kontext, bylo určitým segmentem ruských prorežimních elit pozitivně akceptováno (Souleimanov – Petrylova 2016).

V září 2015 vyslovil ruský prezident Vladimir Putin před Valným shromážděním OSN ochotu připojit Rusko k boji proti IS, když zároveň upozornil na potřebu vytvořit skutečně širokou mezinárodní koalici, která by kooperovala se syrským vládním režimem. Několik dní nato ruské letecké síly zahájily bojové útoky na území Sýrie na podporu pozemních operací syrské armády a šíitských milic. Rusko zaujalo shodný postoj s Asadem, kdy považovalo všechny syrské opoziční skupiny, tedy včetně IS, za teroristické. Ruské letecké útoky se soustředily na území ovládaná opozičními a rebelskými skupinami, spíše než na konkrétní cíle IS (Boghani 2016).

Na začátku kampaně CJTFOIR se americká diplomacie pokoušela jednat i s Ruskem o jeho připojení k západní koalici a byly vytvářeny i dílčí příležitosti pro spolupráci v oblasti sdílení informací (Al Jazeera 2014b). Spojené státy a Rusko prezentovaly společný zájem na porážce IS a zklidnění situace v Sýrii, avšak od samého začátku měly velice rozdílný názor na budoucnost Sýrie ve vztahu k Bašáru Asadovi. Spojené státy od začátku odmítaly podpořit syrského prezidenta, zejména z důvodu jeho odpovědnosti za násilí páchané na syrských

občanech. Rusko vzhledem k dlouhodobě dobrým vztahům se syrským režimem a vlastním geopolitickým zájmům však řešení syrského konfliktu spojovalo s budoucím udržení Asada v čele Sýrie. Z tohoto rozporu pak vyplývalo i různé pojetí bojových operací, kdy západní koalice se zaměřovala přednostně na cíle IS, zatímco ruské síly napadaly širší spektrum opozičních sil (Pifer 2015). Tento politický rozpor se stal jednou z hlavních překážek možné spolupráce Ruska a západních států.

Ruská letecká kampaň v Sýrii byla zahájena koncem září 2015 s poměrně velkou intenzitou, ale již od začátku byla silně kritizována médii za vysoké počty civilních obětí. Zatímco Rusko prezentovalo své útoky jako primárně mířené proti IS, jejich cíli byly často i opoziční umírněné skupiny, ale zasaženy byly často i cíle infrastruktury jako čističky vody, energetické zdroje, či dokonce polní ošetřovny a nemocnice (Al Jazeera 2016a). Zejména bombardování Aleppa, které prováděly společně ruské a syrské vzdušné síly a kde v tu dobu zůstával stále vysoký počet civilistů, vedlo k dalším zásadním rozepřím mezi ruskou a americkou diplomacií a hrozbě ukončení vzájemných rozhovorů o Sýrii (Al Jazeera 2016b).

Hned v počátku operací ruských leteckých sil nad Sýrií byla uzavřena dohoda mezi Ruskem a Spojenými státy o provozu telefonní horké linky, která měla umožnit předcházení kolizních situací mezi letouny obou stran. Tato linka neměla sloužit k vzájemné spolupráci nebo kooperaci či sdílení operačních informací, ale měla být pouze nástrojem, který by zajistil bezpečnost leteckého a pozemního personálu. Provoz této linky byl fakticky ztížen nejen časovým zpožděním a jazykovou bariérou, ale též například malou podrobností amerických map. To vedlo i k několika sblížením bojových letadel v oblasti Palmyry (CJTFOIR 2017c: 37).

Spojené státy a Rusko spolu během konfliktu uzavřely několik dohod o dočasném příměří, které měly mimo jiné umožnit humanitární akce a evakuaci civilního obyvatelstva z postižených oblastí. Tyto dohody však měly většinou pouze krátkou účinnost, když docházelo k jejich opakovanému porušování především ze strany

Ruska, jež mělo být naopak jejich garantem (Wintour 2016). Neúspěch těchto dohod se pak paradoxně stal pro Rusko formální záminkou pro jednání s Tureckem a Íránem. Ačkoliv dohody Ruska s Tureckem a Íránem byly proruskými médií prezentovány jako zásadní úspěch a pevné spojenectví (Frolov 2016), Rusko jimi sledovalo spíše posílení vlastní pozice v Sýrii jako hlavního rozhodčího. Již na podzim roku 2016 Rusko nasadilo do Sýrie pozemní jednotky, které spolupracovaly s Íránskými revolučními gardami, ale zároveň podpořilo Turecko k vojenské akci v severní Sýrii, což v důsledku vyvážilo moc Íránu a Asada (Friedman 2017). Rusko se snažilo udržet si vztahy s Íránem a Tureckem na lepší úrovni, než měly tyto dvě země mezi sebou, což mu umožňovalo vystupovat v roli zprostředkovatele v problematice jejich konkurenčních regionálních zájmů. Zároveň se Rusko svým vojenským potenciálem v Sýrii dostalo do pozice, kdy Írán ani Turecko nemohly prosazovat své vlastní zájmy v Sýrii bez jeho souhlasu. Tento politický vliv však měl Rusku sloužit především pro posílení jeho image jako globální síly, ale měl též pomoci při jednání se Západem ohledně krize na Ukrajině a Krymu (Friedman 2017).

V počátku ruských vojenských operací v Sýrii stálo Turecko vůči Rusku spíše v konkurenční pozici, zvláště z důvodu opačného pohledu na otázku budoucnosti Bašára Asada. Jejich vztah dosáhl kritického bodu v listopadu 2015, kdy turecké letectvo v severní Sýrii sestřelilo ruský taktický bombardér (BBC News 2015b). Zásadní změna jejich vztahu však nastala poté, co turecký prezident navštívil Moskvu a setkal se s prezidentem Putinem (Reuters 2016). Po této návštěvě Erdogan utlumil svou nepřátelskou rétoriku proti Bašáru Asadovi a v následujících týdnech turecká armáda zahájila operaci Eufratský štít, oficiálně sice namířenou vůči IS, ale z velké části reálně mířící na kurdské jednotky v severní Sýrii. Tato operace nebyla koordinována s velením CJTFOIR, přestože Turecko bylo jejím členem (Friedman 2017). Konkrétní podoba dohod mezi prezidenty Erdoganem a Putinem není známá, nicméně z vývoje událostí lze usoudit, že primárně bylo její součástí ošetření zájmů obou států v Sýrii. V důsledku však tato dohoda umožnila

i společné letecké údery ruského a tureckého letectva proti IS (Gordon – Schmitt 2017).

Charakter spolupráce Ruska a Íránu v boji proti IS lze vysvětlit v širším kontextu. Rusko se dlouhodobě netají svou vyhraněností vůči americké zahraniční politice a v posledních letech dochází také k výraznému zhoršování vztahů. Nicméně Rusko nemůže přímo bojovat proti USA, protože ruské ozbrojené síly nemohou soupeřit se silami NATO. Z toho důvodu Rusko zvolilo nepřímou strategii, jak se postavit USA, a to právě navázáním úzké spolupráce s Íránem, který je dlouhodobě považován za úhlavního nepřítele USA. Rusko využívá Írán s cílem oslabit pozici USA v regionu Blízkého východu. Za tímto účelem došlo například k dohodě, že Rusko bude využívat íránské letadlové základny poblíž města Hamedan k náletům na cíle v Sýrii a dále bude intenzivně podporovat svými nálety pozemní jednotky Íránu (Carmon 2017).

Nasazení ruských vojenských sil v Sýrii od začátku provázela velmi malá vůle komunikovat se státy západní koalice, přesto však bylo uzavřeno několik technických dohod, které víceméně zabránily incidentům mezi koaličními a ruskými, případně syrskými bojovými letouny. V úvodu ruského nasazení bylo pouze asi jen 30 % útoků vedeno proti IS a přítomnost ruských sil v Sýrii přinášela západní koalici spíše komplikace s koordinací než významnou pomoc v boji proti IS (ČTK 2016).

Závěr

Organizace Islámský Stát byla v době své největší expanze mezi lety 2014 a 2017 vnímána celosvětovým mezinárodním společenstvím jako výrazná bezpečnostní hrozba. Na nutnosti boje proti IS se dokázala shodnout většina států nejen z oblasti Blízkého východu a Evropy, ale i ze zámoří, například Spojené státy, Kanada či Austrálie. Přestože však existovala co do rozsahu mimořádně široká shoda na vnímání nebezpečnosti IS, do vlastního boje proti němu se jednotlivé státy zapojily s velice rozdílnou intenzitou a konkrétní opatření měla značně různorodou povahu. V závislosti na řadě podmínek státy přirozeně disponují rozdílnou vojenskou silou a nelze tedy ani předpokládat, že by se menší a ekonomicky slabší státy byly schopny zapojit do vojenské kampaně proti IS ve srovnatelné míře jako státy se silným ekonomickým a vojenským potenciálem. Je však překvapivé, že i státy vojensky poměrně silné, které zároveň proklamovaly své odhodlání k boji proti IS, se skutečných vojenských operací účastnily v mnohem menší míře, než by odpovídalo jejich vojenskému potenciálu. V tomto smyslu je zarážející nižší míra účasti jak u některých blízkovýchodních států, například Turecka, Saúdské Arábie nebo Spojených arabských emirátů, tak i u většiny států evropských, jako Německa, Itálie, Španělska, Polska, Švédska apod. Tato disproporce je překvapivá o to více, že minimálně z geopolitických důvodů se často jednalo o státy, pro které existence Islámského státu znamenala potenciálně vyšší bezpečnostní hrozbu, ať již přímou jako u států sousedících s kritickým územím nebo ohrožených nekontrolovatelnou migrační vlnou, tak i nepřímou v podobě ekonomických dopadů. Lze tedy říci, že míra účasti na boji proti IS nebyla přímo závislá na vojenské moci států, nebo míře jejich ohrožení. O míře účasti jednotlivých států na boji proti IS jako obecně vnímané bezpečnostní hrozbě pak spíše rozhodoval soubor podmínek, mezi něž lze mimo jiné zařadit dílčí zahraničněpolitické zájmy, vnitropolitické prostředí či politickou vůli, ale i schopnost přijetí zodpovědnosti, a které bychom mohli souhrnně označit jako ochotu státu účastnit se boje proti společné hrozbě.

Byla to právě vnitropolitická situace ve Spojených státech, která do velké míry předznamenala budoucí povahu a rozsah spolupráce mezinárodního společenství

vůči IS, když administrativa USA na začátku konfliktu v roce 2014 nastolila podmínku, že se v konfliktu nebude angažovat větší množství amerických pozemních sil. Není na místě spekulovat o možných dopadech opačného rozhodnutí, ale lze pochopit, že po historických zkušenostech mimo jiné z Iráku po roce 2003 se v souladu se svou dosavadní politikou a veřejným míněním prezident Obama rozhodl pozemní vojska do Iráku a posléze i do Sýrie nevyšlat. Toto rozhodnutí znamenalo nutnost najít lokálního partnera s dostatečnou vojenskou kapacitou, který by byl schopen a ochoten doplňovat svou pozemní činností letecké útoky a podpůrné operace USA a posléze i dalších koaličních spojenců. Přestože si americká diplomacie pravděpodobně uvědomovala citlivost takového rozhodnutí, za své partnery pro tuto roli zvolila převážně kurdské ozbrojené síly, což se ovšem v budoucnu projevilo jako zásadní překážka pro spolupráci s dalším a zřejmě klíčovým partnerem, tedy Tureckem.

Ačkoliv první vojenské zásahy vůči IS vedly Spojené státy jako unilaterální akce převážně obranného a humanitárního účelu, od začátku kampaně byla patrná diplomatická snaha USA o vytvoření silné mezinárodní koalice, v jejímž rámci by se státy společně účastnily boje proti IS. Unilaterální ozbrojený zásah americké armády na území Iráku a Sýrie by zřejmě měl negativní odezvu nejen u dalších blízkovýchodních aktérů, ale pravděpodobně by posílil i protiamerické nálady v regionu. Proti unilaterálnímu zásahu též hovořila nutnost legitimizovat vojenskou akci na území Sýrie, kde se v podstatě jednalo o zásah na území cizího státu bez jeho souhlasu. Tento zásah sice byl opodstatněn v rámci pravidel Zodpovědnosti za ochranu (Responsibility to Protect), ale účast více států a zejména států Blízkého východu jeho legitimitu významně posílila. Díky diplomatické snaze se v úvodních měsících kampaně skutečně podařilo sestavit širokou a početnou mezinárodní koalici států, které nejen považovaly IS za společnou bezpečnostní hrozbu, ale též vyjádřily svou ochotu podporovat společný zásah.

Již samotný vznik tak rozsáhlé mezinárodní koalice lze považovat za výrazný úspěch. Od jejího začátku však bylo patrné, že míra účasti jednotlivých členů bude

velice rozdílná. Účast většiny států se zúžila na činnost v rámci některé z podpůrných strategií a na leteckých útocích, které představovaly nejnákladnější část, se podílelo pouze čtrnáct členů koalice. Z těchto čtrnácti států pak některé svou účast omezily pouze na úvod letecké kampaně, nebo se na ní spolupodílely jen minimálně. Nejvyšší podíl leteckých útoků na území Sýrie a Iráku za celé výzkumné období provedly Spojené státy, s výrazným odstupem následované Velkou Británií a Francií a se statisticky ještě významným přínosem Austrálie, Holandska, Belgie, Dánska a Kanady. Toto zjištění může působit poměrně překvapivě když zvážíme, že z důvodu geopolitické blízkosti konfliktu by se dala předpokládat mnohem významnější účast některých dalších států Blízkého východu nebo Evropy, které zároveň disponují dostatečnou vojenskou silou a technologickým vybavením. Obráceně, ale dle stejného geopolitického měřítka, lze považovat za zajímavé, že mezi členy s největším podílem na leteckých útocích patří zámořské státy, USA, Austrálie a Kanada.

Íránská islámská republika patří mezi státy, které se zúčastnily boje proti Islámskému státu, o čemž svědčím přinejmenším její zveřejněná strategie. Írán nevnímal IS jako přímou bezpečnostní hrozbu s bezprostředními důsledky pro vlastní území, ale obával se dopadů jeho působení na okolní státy a ohrožení svých zájmů v regionu. Islámský stát přímo ohrožoval íránské spojence, režim Bašára Asada v Sýrii a šíitskou vládu v Iráku, jejichž pád by pro Írán znamenal značné oslabení jeho mocenské pozice. Kromě eliminace IS tak bylo mezi základní strategie Íránu zařazeno i zachování celistvosti těchto států. Třetí strategií Íránu v boji proti IS byla ochrana vlastních bezpečnostních zájmů jak vůči IS, tak i vůči státům mezinárodní koalice, což lze chápat jako obavy z budoucího vychýlení mocenské rovnováhy ve prospěch sunitských států, USA a Izraele. Přestože rétorika oficiálních představitelů Íránu zůstala vzhledem k západním státům i po dobu konfliktu s IS silně nepřátelská a o oficiální a jednoznačné spolupráci v boji s tímto společným nepřítelem nelze hovořit, docházelo k řadě neoficiálních jednání, která zřejmě vedla k některým, minimálně politickým ústupkům. Írán uznával, že vojenská akce proti IS musí být doplněna politickým řešením, a mimo

jiné podpořil vznik nové inkluzivní vlády v Iráku, čímž zároveň umožnil pád svého spojence, šíitské vlády Núrí Málíkího.

O konkrétních vojenských zásazích proti IS, na kterých by Írán spolupracoval se zeměmi západní koalice, se mi nepodařilo dohledat žádné informace. Obdobně nelze nalézt ani informace o unilaterálních zásazích některé z oficiálních íránských ozbrojených složek. K boji proti IS používal Írán většinou své zástupné ozbrojené jednotky, a tak i případná spolupráce se západní koalicí, pokud probíhala, pak převážně zprostředkovaně. Příkladem může být kooperace amerického letectva a šíitských milicí včetně jednotek Quds, řízená iráckou armádou. Taková spolupráce však mohla probíhat pouze v rámci Iráku, na území Sýrie byly zájmy Íránu a západní koalice zcela protichůdné, zejména v přístupu k budoucímu zachování vládního režimu Bašára Asada.

Pokud lze schopnost spolupráce Íránu se státy sdruženými pod CJTFOIR v boji proti IS nějak jednoduše shrnout, lze říci, že Írán byl v jisté míře schopen kooperovat, ale míra a směřování této spolupráce byla silně limitována jak vnitropolitickou situací, kdy jeho vládní představitelé ani přes jasně deklarovanou společnou bezpečnostní hrozbu nedokázali slevit ze své nepřátelské rétoriky a přistoupit k otevřené spolupráci, tak především dlouhodobými zahraničněpolitickými zájmy Íránu v rámci regionu, které předjímal boj vůči IS zároveň jako nástroj k dalšímu posílení moci.

Turecko se v rámci boje proti IS od začátku kampaně stavělo do ambivalentní role, kdy na jedné straně sice bylo formálním členem západní koalice sdružené pod CJTFOIR, na straně druhé však provádělo často unilaterální akce, motivované většinou jinými zájmy než vlastním bojem proti IS. Souhlasně se západními zeměmi Turecko již od počátku syrského konfliktu požadovalo odstoupení Bašára Asada, kterého oficiálně označovalo za rovnocennou bezpečnostní hrozbu s Islámským státem. S bojem proti IS však zpočátku otálelo a zareagovalo až v okamžiku, kdy došlo k teroristickým útokům přímo na jeho území. Zásadním problémem, který charakterizoval spolupráci Turecka jak se západní koalicí, tak i

dalšími aktéry, však byla kurdská otázka. Obavy tureckého establishmentu z posílení postavení a následného zvýšení separatistických tlaků kurdských menšin jak na vlastním území, tak i v Sýrii či Iráku v podstatě zablokovaly možnost spolupráce nejen s USA a dalšími koaličními státy, ale též významně ovlivnily spolupráci v boji proti IS i s dalšími státy, jako jsou Rusko nebo Írán. Lze říci, že kurdská otázka, respektive snaha blokovat územní zisky kurdských ozbrojených sil, se pro Turecko stala prioritou a zásadně omezila roli Turecka jako významného potenciálního aktéra v boji proti IS. Zároveň měla kontraproduktivní vliv i na efektivitu boje jak samotných kurdských jednotek, které se staly nejvýznamnějším protivníkem IS v pozemních operacích, tak i na postup koaličních partnerů.

Kurdská otázka pak byla i jedním z důvodů, který bránil většímu rozvinutí spolupráce mezi Tureckem a Íránem, jenž byl jedním z kurdských podporovatelů proti IS. Současně však spolupráci těchto dvou států omezoval i rozdílný přístup k Bašáru Asadovi, který pro Írán zůstává zásadním spojencem, případně turecké obavy z posílení moci Íránu v regionu.

I přes oficiální proklamace o partnerství a spolupráci Turecko tedy zůstalo izolováno v jakémsi rámci svých vlastních dílčích zájmů, a to i díky neochotě tento směr své zahraniční politiky podřídít společnému zájmu mezinárodního společenství v boji proti sdílené hrozbě IS. Pokud tedy lze v případě Turecka vůbec hovořit o spolupráci v boji proti IS, pak se dá jen velice těžko označit za efektivní.

Rusko vstoupilo do syrského konfliktu až o rok později, než byla zformována západní koalice CJTFOIR, a v okamžiku, kdy syrský vládní režim Bašára Asada držel již jen malou část území a jeho šance na setrvání se zdály být mizivé. I přes to, že Rusko svou vojenskou účast v Sýrii oficiálně zdůvodňovalo společným zájmem na porážce Islámského státu, jeho kroky byly vedeny spíše pragmaticky a byly motivovány geopolitickými zájmy nejen v regionu Blízkého východu. Primárním cílem Ruska nebyla porážka IS, ale udržení režimu Bašára Asada jako významného spojence, což bylo v naprostém rozporu s postojem západních zemí

a z čehož dále vyplýval i postup jeho ozbrojených sil, které se nesoustředily přednostně na cíle IS, ale svými útoky zahrnovaly široké spektrum opozičních skupin. Tento rozpor v podstatě zablokoval mezinárodní konsensus nad budoucím politickým řešením syrské krize. Za spolupůsobící příčiny, které bránily spolupráci, pak lze považovat snahu Ruska o odvedení pozornosti od ukrajinské krize, a naopak obavy USA, že případnou spoluprací s Ruskem v Sýrii legitimizují agresivní ruskou zahraniční politiku i v jiných regionech, zejména státech východní Evropy.

Přes dílčí pokusy o spolupráci nebylo Rusko ochotno koordinovat své vojenské akce na území Sýrie se členy CJTFOIR, což v důsledku vedlo k řadě komplikací a snížení efektivity vlastního boje proti Islámskému státu.

Rusku se podařilo vytvořit určité spojení s Íránem, se kterým jej mimo jiné spojoval shodný zájem na udržení Asada u moci, a s Tureckem, jež po úvodní roztržce našlo s Ruskem společnou řeč. Ačkoliv tato spojenecká osa byla zejména Ruskem a Tureckem prezentována jako zásadní v boji proti IS, jednalo se spíše o pragmatické spojení, kde každý ze států sledoval přednostně své partikulární regionální zájmy, mezi nimiž porážka IS nebyla prioritou. Na rozdíl od Turecka však Rusko přeci jen svými vojenskými zásahy vůči syrské opozici přispělo i k porážce IS, i když efektivita jeho zásahů mohla být výrazně vyšší v případě kooperace s CJTFOIR, nebo pokud by svou kampaň přednostně cílilo právě na IS.

Vzhledem k tomu, že státy, kterými se zabývala tato práce, se do boje proti IS zapojovaly velice rozdílným způsobem a mírou, je vhodné rozdělit odpovědi na výzkumné otázky dle jednotlivých aktérů. Na výzkumnou otázku, které státy, jakým způsobem a za jakým účelem bojovaly proti Islámskému státu, lze odpovědět tak, že do boje proti IS se oficiálně zapojilo nezvykle široké portfolio států mezinárodního společenství, kdy do koalice CJTFOIR se v průběhu kampaně přidalo více než 70 států, a řada dalších státních aktérů se na boji proti IS podílela i mimo tuto koalici. Již samotné vytvoření tak široké koalice států, které se dokázaly shodnout na společné bezpečnostní hrozbě, je samo o sobě úspěchem.

Přístup jednotlivých států se však poměrně zásadně lišil jak v jejich pojetí společného boje, tak v jejich zájmech, respektive účelu účasti na boji proti IS. Státy sdružené v koalici CJTFOIR se sice dokázaly oficiálně shodnout na společném cíli, tedy porážce IS, nicméně míra účasti jednotlivých členů byla diametrálně odlišná. Zatímco Spojené státy spolu s několika málo dalšími partnery provedly naprostou většinu leteckých útoků, a nesly tedy i nejvýraznější náklady, účast některých členů se omezila na diplomatickou podporu bez jakékoliv aktivní účasti. Lze tedy odpovědět, že státy v rámci CJTFOIR se sice dokázaly spojit do formální koalice, ale aktivně se bojových operací zúčastnila pouze menší skupina států které spolu pak i úzce spolupracovaly. Tato menší skupina ovšem dokázala vytvořit efektivní koalici, neboť bylo dosaženo jejího cíle. Islámský stát byl poražen minimálně v té podobě, že byl připraven o své území.

Druhá skupina států, kterými se zabývala tato práce, tedy Írán, Turecko a Rusko dokázala také vytvořit koalici. Hodnotit její efektivitu v boji proti Islámskému státu ovšem není v rámci této práce zcela relevantní, neboť, jak z jejího obsahu vyplývá, primárním cílem těchto třech států nebyl boj s Islámským státem. Rusko svými zásahy k porážce IS ovšem jistě přispělo, i když jeho útoky byly směřovány na mnohem širší spektrum opozičních skupin a cílem bylo udržení vládního režimu. Írán jako státní aktér se v konfliktu vůbec neprojevil a své aktivity vedl zprostředkovaně pomocí zástupných armád. Ve specifické pozici pak bylo Turecko, které se prakticky nejen neúčastnilo bojových akcí západní koalice, ale v podstatě, až na několik výjimek, své útoky necílilo na IS.

Na otázku, zda byly i rivalské státy schopny a ochotny kooperovat v boji proti IS je ovšem nutno odpovědět negativně. Za příklad lze uvést právě Rusko, které do konfliktu vneslo silně konfrontační charakter vůči západním státům a zejména USA. Obecně lze říci, že schopnost spolupráce většiny aktérů, kteří se na boji proti IS podíleli byla omezena nadřazením jejich dílčích zájmů nad kooperací ve společném boji proti výrazné bezpečnostní hrozbě.

Seznam literatury:

ABC News (2014). *Obama Authorizes Air Strikes, Human Aid Mission in Iraq*. ABC News. 7. 8. 2014 (<http://abcnews.go.com/International/obama-authorizes-air-strikes-iraq/story?id=24884633>, 5. 3. 2018).

Ackerman, Spencer (2014). *Iraqi ambassador to US fears Isis 'ethnic cleansing' unless Obama act*. The Guardian. 18. 6. 2014 (<https://www.theguardian.com/world/2014/jun/18/iraqi-ambassador-ethnic-cleansing-isis>, 21. 2. 2018).

Airwars (2018 a). *Daily military reports*. (<https://airwars.org/daily-reports/>, 5. 3. 2018).

Airwars (2018 b). *Our methodology*. (<https://airwars.org/methodology-new-draft/>, 20. 3. 2018).

Airwars (2018 c). *War data*. (<https://airwars.org/data/>, 21. 3. 2018).

Al Jazeera (2014a). *Arab League pledges to tackle Islamic State*. AlJazeera. 7. 9. 2014 (<https://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/09/arab-league-islamic-state-201497164726900705.html>, 6. 3. 2018).

Al Jazeera (2014b). *US and Russia to share intelligence on ISIL*. Al Jazeera. 15. 10. 2014 (<https://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/10/us-russia-share-intelligence-isil-2014101421390953313.html>, 13. 4. 2018).

Al Jazeera (2016a). *Syria's war: Russian air raids kill 9,400 in one year*. Al Jazeera. 30. 9. 2016 (<https://www.aljazeera.com/news/2016/09/syria-war-russian-air-raids-kill-9400-year-160930082703222.html>, 13. 4. 2018).

Al Jazeera (2016b). *Syria's war: US-Russia talks 'on verge of ending'*. Al Jazeera. 30. 9. 2016 (<https://www.aljazeera.com/news/2016/09/russia-proposes-48-hour-humanitarian-pause-aleppo-160929090948735.html>, 13. 4. 2018).

Almukhtar, Sarah (2015). *ISIS Finances Are Strong*. The New York Times. 19. 5. 2015 (https://www.nytimes.com/interactive/2015/05/19/world/middleeast/isis-finances.html?_r=1, 8. 3. 2018).

Arango, Tim – Erdbring, Thomas (2014). *U.S. and Iran Both Attack ISIS, but Try Not to Look Like Allies*. The New York Times. 3. 12. 2014 (<https://www.nytimes.com/2014/12/04/world/middleeast/iran-airstrikes-hit-islamic-state-in-iraq.html>, 2. 4. 2018).

Ardemagni, Eleonora (2016). *The Gulf monarchies' complex fight against Daesh*. NATO Review Magazine. 2016 (<https://www.nato.int/docu/review/2016/Also-in-2016/geopolitics-gulf-monarchies-fight-against-daesh/EN/index.htm>, 22. 3. 2018).

Augstein, Jakob (2015). *Merkels Krieg*. Spiegel Online. 30. 11. 2015 (<http://www.spiegel.de/politik/deutschland/islamischer-staat-bundeswehr-merkels-krieg-augstein-kolumne-a-1065234.html>, 20. 3. 2018).

Avni, Benny (2014). *Has Turkey joined the anti-ISIS coalition to counter the Kurds?* Newsweek. 5. 10. 2014 (<http://www.newsweek.com/has-turkey-joined-anti-isis-coalition-counter-kurds-275256>, 3. 4. 2018).

Ayasun, Abdullah (2017). *Iran, Turkey Face Daunting Task In Military Cooperation*. The Global Post. 22. 8. 2017 (<https://www.theglobepost.com/2017/08/22/iran-turkey-military-cooperation/>, 10. 4. 2018).

Baker, Peter (2015). *Meeting With Francois Hollande, Obama Urges Europe to Escalate ISIS Fight*. The New York Times. 24. 11. 2015 (<https://www.nytimes.com/2015/11/25/world/middleeast/hollande-obama-islamic-state-paris-attacks.html>, 22. 3. 2018).

Balanche, Fabrice (2017). *Syria conflict: What is at stake in the battle of al-Bab?* BBC News. 11. 2. 2017 (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-38939492>, 4. 4. 2018).

Balanche, Fabrice (2017 b). *The Battle for al-Bab Is Bringing U.S.- Turkish Tension to a Head*. The Washington Institut. 9. 1. 2017 (<http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/the-battle-for-al-bab-is-bringing-u.s.-turkish-tensions-to-a-head>, 5. 4. 2018).

BBC News (2014a). *Iraq formally asks US to launch air strikes against rebels*. 18. 6. 2014 (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-27905849>, 21. 2. 2018).

BBC News (2014b). *David Cameron holds talks with Iran's Hassan Rouhani*. BBC News. 24. 9. 2014 (<http://www.bbc.com/news/uk-politics-29345404>, 30. 3. 2018).

BBC News (2015a). *UN says '25,000 foreign fighters' joined Islamist militants*. BBC News. 2. 4. 2015 (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-32156541>, 8. 3. 2018).

BBC News (2015b). *Turkey's downing of Russian warplane – what we know*. BBC News. 1. 12. 2015 (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-34912581>, 15. 4. 2018).

Beauchamp, Zack (2015). *The US and Iran tacitly cooperating in Iraq*. Vox. 17. 11. 2015 (<https://www.vox.com/cards/things-about-isis-you-need-to-know/us-iran-cooperation-iraq>, 30. 3. 2018).

Carmon, Yigal (2017). *Poutine se sert de l'Iran pour humilier Israël et les USA*. JFORUM. 29. 10. 2017 (<http://www.jforum.fr/poutine-se-sert-de-liran-pour-humilier-israel-et-les-usa.html>, 20. 4. 2018).

ČTK (2016). *Rusko se o spolupráci s NATO nesnaží, na IS míří jen třetina útoků, říká generál Pavel*. ČTK. 21. 1. 2016 (<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/rusko-se-o-spolupraci-s-nato-nesnazi-jen-tretina-jeho-utoku/r~d0807172c06e11e5819a002590604f2e/?redirected=1524336879>, 21. 4. 2018).

Boghani, Priyanka (2016). *Who's Who in the Fight Against ISIS?* Frontline. 11. 10. 2016 (<https://www.pbs.org/wgbh/frontline/article/whos-who-in-the-fight-against-isis/>, 22. 3. 2018).

CENTCOM (2014). *Iraq and Syria Operations Against ISIL Designated as Operation Inherent Resolve.* CENTCOM. 15. 10. 2014 (<http://www.centcom.mil/MEDIA/NEWS-ARTICLES/News-Article-View/Article/884877/iraq-and-syria-operations-against-isil-designated-as-operation-inherent-resolve/>, 7. 3. 2018).

CJTFOIR (2017a). *History.* Operation Inherent Resolve. 22. 7. 2017 (http://www.inherentresolve.mil/Portals/14/Documents/Mission/HISTORY_17OCT2014-JUL2017.pdf?ver=2017-07-22-095806-793, 4. 3. 2018).

CJTFOIR (2017b). *Military Strikes Continue Against ISIL Terrorists in Syria and Iraq.* CJTFOIR. 1. 1. 2017 (<http://www.inherentresolve.mil/Portals/14/Documents/Strike%20Releases/2017/01January/20170101%20Strike%20Release%20FINAL.pdf?ver=2017-01-13-131040-467>, 20. 3. 2018).

CJTFOIR (2017c). *Operation Inherent Resolve: Report to the United States Congress.* CJTFOIR. 1. 1. – 31. 3. 2017 (https://oig.state.gov/system/files/lig_oco_oir_mar2017_0.pdf, 5. 4. 2018).

CJTFOIR (2017d). *Operation Inherent Resolve: Report to the United States Congress.* CJTFOIR. 1. 7. 2017 – 30. 9. 2017 (https://oig.state.gov/system/files/lig_oco_oir_q4092017_0.pdf, 5. 4. 2018).

CJTFOIR (2018). *Military Strikes Continue Against ISIS Terrorists in Syria and Iraq.* CJTFOIR. 26. 1. 2018 (<http://www.inherentresolve.mil/Portals/14/2018StrikeReleases/CJTFOIR%20Strike%20Release%2020180126-01.pdf?ver=2018-01-26-082049-090>, 20. 3. 2018).

Černoch, Filip (2007). *Ropná zbraň: strašák, nebo reálná hrozba?* Mezinárodní vztahy Vol 42 No 3 (file:///C:/Users/Dell/Downloads/267-Text%20%C4%8D%C3%A1nku-574-1-10-20111115.pdf, 26. 3. 2018).

CNN (2018). *ISIS goes global: 143 attacks in 29 countries have killed 2,043.* CNN. 12. 2. 2018 (<https://edition.cnn.com/2015/12/17/world/mapping-isis-attacks-around-the-world/index.html>, 28. 3. 2018).

Cockburn, Patrick (2018). *In the small city of Manbij in Syria, we could see US and Turkish troops shooting at each other if tension continue.* Independent. 2. 3. 2018 (<https://www.independent.co.uk/voices/syria-us-turkey-troops-fighting-manbij-kurdish-assad-civil-war-a8236201.html>, 5. 4. 2018).

Coskun, Orhan (2015). *Turkish military enters Syria to evacuate soldiers, relocate tomb.* Reuters. 22. 2. 2015 (<https://www.reuters.com/article/us-syria-crisis-turkey/turkish-military-enters-syria-to-evacuate-soldiers-relocate-tomb-idUSKBN0LQ03U20150222>, 4. 4. 2018).

Cuss, Crispian (2014). *The US has a new friend in the region: Iran.* Al Jazeera. 11. 11. 2014 (<https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2014/11/us-new-friend-region-iran-20141191344125636.html>, 2. 4. 2018).

ČT 24 (2014). *Radikálové chtějí v Iráku islámský stát, USA zasahovat nebudou.* 5. 1. 2014 (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1055561-radikalove-chteji-v-iraku-islamsky-stat-usa-zasahovat-nebudou>, 21. 2. 2018).

Danforth, Nick (2016). *Turkey's New Maps Are Reclaiming the Ottoman Empire.* Foreign Policy. 23. 10. 2016 (<http://foreignpolicy.com/2016/10/23/turkeys-religious-nationalists-want-ottoman-borders-iraq-erdogan/>, 5. 4. 2018).

De Young, Karen (2017). *Russia, Turkey join in airstrikes against Islamic State in northern Syria.* The Washington Post. 18. 1. 2017 (https://www.washingtonpost.com/world/national-security/russia-turkey-join-in-airstrikes-against-islamic-state-in-northern-syria/2017/01/18/4e44ace8-ddbc-11e6-acdf-14da832ae861_story.html?utm_term=.90c5873b3b0a, 4. 4. 2018).

DEBKA (2014). *Al Qaeda-Iraq forces advance on Baghdad military air base. US ponders air strike ahead of Iran and Russia*. DEBKA files. 4. 7. 2014 (<https://www.debka.com/al-qaeda-iraq-forces-advance-on-baghdad-military-air-base-us-ponders-air-strike-ahead-of-iran-and-russia/>, 4. 3. 2018).

Debka (2016). *Iran's top leader rules out cooperation with US against ISIS*. Debka files. 3. 6. 2016 (<https://www.debka.com/mivzak/irans-top-leader-rules-out-cooperation-with-us-against-isis/>, 3. 4. 2018).

Denver, Nicks (2014). *U.S. Forms Anti-ISIS Coalition at NATO Summit*. TIME. 5. 9. 2014 (<http://time.com/3273185/isis-us-nato/>, 6. 3. 2018).

Dillon, Ryan (2016). *OIR Spokesman: All other nations....* Twitter. 6. 10. 2016 (<https://twitter.com/OIRSpox/status/784284317530763264>, 5. 4. 2018).

Drennan, Justine (2014). *Who Has Contribute What in the Coalition Against the Islamic State?* FP. 12. 11. 2014 (<http://foreignpolicy.com/2014/11/12/who-has-contributed-what-in-the-coalition-against-the-islamic-state/>, 7. 3. 2018).

FRANCE 24 (2014). *Kerry calls for 'coalition of nations' to battle IS militants*. FRANCE 24. 30. 8. 2014 (<http://www.france24.com/en/20140830-kerry-calls-coalition-nations-islamic%20state-militants-nyt>, 6. 3. 2018).

French, David (2015). *To Defeat ISIS, Put Boots on the Ground*. National Review. 17. 11. 2015 (<https://www.nationalreview.com/2015/11/defeating-isis-requires-boots-ground/>, 7. 4. 2018).

Friedman, Brandon (2017). *Russia, Turkey, and Iran: Cooperation and Competition in Syria*. Moshe Dayan Centre. 30. 1. 2017 (<https://dayan.org/content/russia-turkey-and-iran-cooperation-and-competition-syria>, 14. 4. 2018).

Frolov, Vladimir (2016). *The New Axis: Russia, Turkey and Iran Také Over Syria*. The Moscow Times. 30. 12. 2016 (<https://themoscowtimes.com/articles/the-new-axis-russia-turkey-and-iran-take-over-syria-56703>, 14. 4. 2018).

Gady, Franz, Stefan (2015). *Australia and Iran to Cooperate in Fight Against ISIS*. The Diplomat. 27. 4. 2015 (<https://thediplomat.com/2015/04/australia-and-iran-to-cooperate-in-fight-against-isis/>, 3. 4. 2018).

Geranmayeh, Ellie (2014). *Iran's strategy against the Islamic State*. European Council on Foreign Relations. 2. 10. 2014 (http://www.ecfr.eu/article/commentary_irans_strategy_against_the_islamic_state320, 28. 3. 2018).

Gerges, Fawaz (2017). *Islámský stát – cesta k moci*. (Praha: Vyšehrad).

Gordon, Michael – Schmitt, Eric (2017). *Russians and Turkey Conduct Joint Strikes on ISIS in Syria*. The New York Times. 18. 1. 2017 (<https://www.nytimes.com/2017/01/18/us/politics/russia-turkey-syria-isis.html?smid=tw-share>, 15. 4. 2018).

Hess, Jake (2014). *Washington's Secret Back-Channel Talks With Syria's Kurdish 'Terorists'*. Foreign Policy. 7. 10. 2014 (<http://foreignpolicy.com/2014/10/07/washingtons-secret-back-channel-talks-with-syrias-kurdish-terrorists/>, 7. 4. 2018).

Hopkins, Alex (2018). *Airwars annual assessment 2017: civilians paid a high price for major Coalition gains*. Airwars. 18. 1. 2018 (<https://airwars.org/news/airwars-annual-assessment-2017/>, 5. 4. 2018).

Hürriyet (2014). *President Erdogan says PYD 'no difference than PKK' for Turkey*. Hürriyet. 19. 10. 2014 (<http://www.hurriyetdailynews.com/president-erdogan-says-pyd-no-different-than-pkk-for-turkey-73172>, 8. 4. 2018).

Hürriyet (2015). *Turkey, Iran 'should act together to stop bloodshed'*. Hürriyet Daily News. 7. 4. 2015 (<http://www.hurriyetdailynews.com/turkey-iran-should-act-together-to-stop-bloodshed-80680>, 29. 3. 2018).

Hürriyet (2016 a). *Turkey urges US to back al-Bab operation*. Hürriyet Daily News. 26. 12. 2016 (<http://www.hurriyetdailynews.com/turkey-urges-us-to-back-al-bab-operation--107759>, 4. 4. 2018).

Hürriyet (2016 b). *Russia hits ISIL in al-Bab on Turkish military intelligence*. Hürriyet Daily News. 31. 12. 2016 (<http://www.hurriyetdailynews.com/russia-hits-isil-in-al-bab-on-turkish-military-intelligence-107968>, 5. 4. 2018).

Iran Front Page (2014). *Hollande to meet Rouhani in New York City*. Iran Front Page. 23. 9. 2014 (<http://ifpnews.com/hard-news/hollande-meet-rouhani-new-york-city/>, 30. 3. 2018).

Johnston, Patrick (2014). *Countering ISIL's Financing*. RAND Office of External Affairs. 13. 11. 2014 (<https://www.rand.org/pubs/testimonies/CT419.html>, 1. 3. 2018).

JTIC (2018). *Terror Risks in Europe to Increase in 2018 as Islamic State's Foreign Fighters Return, Jane's by IHS Markit Says*. JTIC. 13. 2. 2018 (<http://www.janes.com/article/77853/terror-risks-in-europe-to-increase-in-2018-as-islamic-state-s-foreign-fighters-return-jane-s-by-ih-s-markit-says>, 27. 3. 2018).

Karam, Zeina (2014). *US airstrikes in Syria against Isis would be act of war, warns Assad's régime*. Independent. 25. 8. 2014 (<http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/us-airstrike-in-syria-against-isis-would-be-act-of-war-warns-assad-regime-9690164.html>, 6. 3. 2018).

Karaveli, Halal (2016). *Is Turkey at War with the „Islamic State“?* The Turkey Analyst. 25. 1. 2016 (<https://www.turkeyanalyst.org/publications/turkey-analyst-articles/item/502-is-turkey-at-war-with-the-%E2%80%9Cislamic-state-%E2%80%9D.html>, 9. 4. 2018).

Kharpal, Arjun (2014). *Drones in Middle East to continue amid tensions: US Navy*. CNBC. 14. 7. 2014 (<https://www.cnbc.com/2014/07/14/drones-in-middle-east-to-continue-amid-tensions-us-navy.html>, 4. 3. 2018).

Korte, Gregory (2015). *16 times Obama said there would be no boots on the ground in Syria.* USA Today. 30. 10. 2015 (<https://www.usatoday.com/story/news/politics/onpolitics/2015/10/30/16-times-obama-said-there-would-no-boots-ground-syria/74869884/>, 6. 4. 2018).

La Franchi, Howard (2015). *Will Paris attack prompt US boots on the ground in Syria?* The Christian Science Monitor. 16. 11. 2015 (<https://m.csmonitor.com/USA/Foreign-Policy/2015/1116/Will-Paris-attacks-prompt-US-boots-on-the-ground-in-Syria>, 8. 3. 2018).

Logan, Nick (2014). *How effective is the international fight against ISIS?* Global News. 3. 12. 2014 (<https://globalnews.ca/news/1707542/how-effective-is-the-international-fight-against-isis/>, 8. 3. 2018).

Majidiyar, Ahmed (2017). *Iran and Turkey Discuss Ways to Cooperate in Syria and Iraq.* Middle East Institute. 16. 8. 2017 (<http://www.mei.edu/content/article/io/iran-and-turkey-discuss-ways-cooperate-syria-and-iraq>, 10. 4. 2018).

Malsin, Jared (2017). *Turkey on a 'Collision Course' With the U.S. After Striking Kurdish Militias.* Time. 27. 4. 2017 (<http://time.com/4757298/turkey-united-states-militias-kurdish-ypg/>, 9. 4. 2018).

Mat, Fazila (2016). *The new international openings towards Iran introduce a possibility of economic cooperation between Ankara and Tehran, two regional powers so far divided.* Observatorio Balcani e Caucaso. 26. 1. 2016 (<https://www.balcanicaucaso.org/eng/layout/set/print/content/view/print/167156>, 9. 4. 2018).

Mehta, Aaron (2016). *Carter Again Slams Anti-ISIS Partners on Lack of Assistance.* Defense News. 2. 2. 2016 (<https://www.defensenews.com/pentagon/2016/02/02/carter-again-slams-anti-isis-partners-on-lack-of-assistance/>, 26. 3. 2018).

- Miceli, Max (2015). *Americans Conflicted on Sending Troops to Fight ISIS*. U.S. News. 12. 11. 2015 (<https://www.usnews.com/news/blogs/data-mine/2015/11/12/americans-conflicted-on-sending-troops-to-fight-isis>, 21. 2. 2018).
- Middle East Eye (2015). *Iran, Turkey must work together to fight IS: Rouhani*. Middle East Eye. 6. 8. 2015 (<http://www.middleeasteye.net/news/iran-turkey-must-work-together-fight-rouhani-1526474862>, 9. 4. 2018).
- Miller, Zeke (2014). *Obama to Deploy Special Forces to Iraq*. Time. 19. 6. 2014 (<http://time.com/2901449/obama-iraq-isis-troops/>, 4. 3. 2018).
- Morgan, David (2014). *U.S. Republicans pressure Obama to step up action against ISIS*. Reuters. 24. 8. 2014 (<https://af.reuters.com/article/worldNews/idAFKBN0GO0RQ20140824>, 21. 2. 2018).
- MVČR (2018). *Bezpečnostní aspekty migrace*. MVČR Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám. (<http://www.mvcr.cz/cthh/clanek/bezpecnostni-aspekty-migrace.aspx>, 27. 3. 2018).
- NATO (2014). *Wales Summit Declaration*. NATO. 5. 9. 2014 (https://www.nato.int/cps/ic/natohq/official_texts_112964.htm, 6. 3. 2018).
- Neely, Bill (2016). *Battle for Mosul: Why Turkey Is Bombing Anti-ISIS Fighters in Iraq, Syria*. NBC News. 24. 10. 2016 (<https://www.nbcnews.com/storyline/isis-uncovered/battle-mosul-why-turkey-bombing-anti-isis-fighters-iraq-syria-n670511>, 5. 4. 2018).
- Oakford, Samuel (2017). *Turkey: rouge Coalition member*. Airwars. 18. 1. 2017 (<https://airwars.org/news/turkey-the-rogue-coalition-member/>, 5. 4. 2018).
- Othman, Ali – Ismail, Zhirwan (2017). *Impacts of Syrian Crisis on Turkish-Iranian Relations: (Rojava Factor)*. JUHD 3 (3), s. 570–577 (<http://uhd.edu.iq/img/files/journals/vol-3/no-3/22.pdf>, 10. 4. 2018).

Phillips, David (nedat.). *Remove the PKK From the Terror List*. Huffington Post. (https://www.huffingtonpost.com/david-l-phillips/pkk-terror-group-status_b_3289311.html#, 8. 4. 2018).

Pifer, Steven (2015). *Should the U.S. Cooperate with Russia on Syria and ISIS?* Carnegie Corporation. 1. 10. 2015 (<https://www.carnegie.org/news/articles/carnegie-forum-us-russia-and-syria/>, 14. 4. 2018).

Ponížilová, Martina (2016). *Regionální řád a mocnosti Blízkého východu*. (Praha: Dokořán).

Remote Control (2016). *Limited Accountability. A transparency audit of the Coalition air war against so-called Islamic State*. Remote Control. December 2016 (https://airwars.org/wp-content/uploads/2016/12/Airwars-report_Web-FINAL1.compressed.pdf, 4. 4. 2018).

Rettman, Andrew (2014). *EU counts humanitarian cost of Iraq crisis*. EU Observer. 12. 6. 2014 (<https://euobserver.com/foreign/124588>, 4. 3. 2018).

Reuters (2016). *Turkey's Erdogan: I want to reset Russia ties from clean slate – TASS*. Reuters. 8. 8. 2016 (<https://www.reuters.com/article/us-russia-turkey-erdogan/turkeys-erdogan-i-want-to-reset-russia-ties-from-clean-slate-tass-idUSKCN10J1TG?il=0>, 15. 4. 2018).

Shoumali, Karam – Yeginsu, Ceylan (2015). *Turkey Says Suicide Bombing Kills at Least 30 in Suruc, Near Syria*. The New York Times. 20. 7. 2015 (<https://www.nytimes.com/2015/07/21/world/europe/suruc-turkey-syria-explosion.html>, 3. 4. 2018).

Slater, John (2015). *Why Europe, Not America, Should Fight ISIL*. The National Interest. 23. 12. 2015 (<http://nationalinterest.org/feature/why-europe-not-america-should-fight-islamic-state-14713>, 26. 3. 2018).

Sly, Liz – De Young, Karen (2015). *Turkey agrees to allow U.S. military to use its base to attack Islamic State*. The Washington Post. 23. 7. 2015 (https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/turkey-agrees-to-allow-us-military-to-use-its-base-to-attack-islamic-state/2015/07/23/317f23aa-3164-11e5-a879-213078d03dd3_story.html?utm_term=.c4ae714ace44, 3. 4. 2018).

Souleimanov, Emil – Petrtylova, Katarina (2016). *Russia's Policy toward the Islamic State*. Middle East Policy Council 22 (3) (<http://www.mepc.org/russias-policy-toward-islamic-state>, 12. 4. 2018).

Stratfor (2014). *In Iraq, the United States and the Iran Align Against the Islamic State*. Stratfor. 20. 8. 2014 (<https://worldview.stratfor.com/article/iraq-united-states-and-iran-align-against-islamic-state>, 2. 4. 2018).

Tabatabai, Ariane (2017). *Decades in the making: The Iranian drone program*. Bulletin of the Atomic Scientists. 12. 10. 2017 (<https://thebulletin.org/decades-making-iranian-drone-program11185>, 28. 3. 2018).

The Economist (2014). *Goon squad*. The Economist. 30. 11. 2014 (<https://www.economist.com/news/special-report/21628602-will-conservative-camp-sink-nuclear-deal-goon-squad>, 2. 4. 2018).

The Guardian (2014 a). *Barack Obama authorises air strikes against Isis militants in Syria*. The Guardian. 11. 9. 2014 (<https://www.theguardian.com/world/2014/sep/10/obama-speech-authorise-air-strikes-against-isis-syria>, 6. 3. 2018).

The Guardian (2014 b). *Isis launches attack on Kobani from inside Turkey for first time*. The Guardian. 29. 11. 2014 (<https://www.theguardian.com/world/2014/nov/29/isis-attack-kobani-inside-turkey-first-time>, 3. 4. 2018).

The Guardian (2015). *Turkey refuses to withdraw troops sent to north Iraq base*. The Guardian. 7. 12. 2015

(<https://www.theguardian.com/world/2015/dec/07/turkey-refuses-to-withdraw-troops-from-north-iraq-base-isis>, 4. 4. 2018).

The New Arab (2017). *US Special Forces operating in Lebanon 'close to Hizballah'*. The New Arab. 6. 8. 2017 (<https://www.alaraby.co.uk/english/news/2017/8/6/us-special-forces-operating-in-lebanon-close-to-hizballah>, 3. 4. 2018).

Thiessen, Marc (2014). *Obama failed to stop the Islamic State when he had the chance*. The Washington Post. 28. 7. 2014 (https://www.washingtonpost.com/opinions/obama-failed-to-stop-the-islamic-state-when-he-had-the-chance/2014/07/28/7b883e38-1652-11e4-9349-84d4a85be981_story.html?utm_term=.5d572b3dd4db, 4. 3. 2018).

Today (2014). *Iran deputy foreign minister to visit Saudi Arabia*. Today. 25. 8. 2014 (<http://www.todayonline.com/world/iran-deputy-foreign-minister-visit-saudi-arabia>, 29. 3. 2018).

Tureček, Břetislav (2016). *Blízký východ nad propastí*. (Praha: Euromedia Group).

United Nations (nedat.). *Responsibility to protect*. United Nations. (<http://www.un.org/en/genocideprevention/about-responsibility-to-protect.html>, 5. 4. 2018).

United Nation (2015). *Unanimously Adopting Resolution 2253 (2015), Security Council Expands Sanctions Framework to Include Islamic State in Iraq and Levant*. 17. 12. 2015 (<http://www.un.org/press/en/2015/sc12168.doc.htm>, 26. 2. 2018).

U.S. Department of state (2014). *Joint Statement Issued by Partners at the Counter-ISIL Coalition Ministerial Meeting*. U.S. Department of State. 3. 12. 2014 (<https://2009-2017.state.gov/r/pa/prs/ps/2014/12/234627.htm>, 7. 3. 2018).

Wilner, Michael (2014). *Obama Calls Islamic State a 'Cancer' after Graphic Threat*. The Jerusalem Post. 20. 8. 2014

(<http://www.jpost.com/International/Obama-calls-Islamic-State-a-cancer-after-graphic-threat-371693>, 6. 3. 2018).

Wintour, Patrick (2016). *US and Russia agree to enforce new Syria ceasefire*. The Guardian. 22. 2. 2016 (<https://www.theguardian.com/world/2016/feb/22/us-and-russia-agree-to-enforce-new-syria-ceasefire>, 14. 4. 2018).

Zapfe, Martin (2014). *The US Campaign against the „Islamic State“*. Center for Security Studies, ETH Zürich. Prosinec 2014 (<http://www.css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/CSSAnalyse165-EN.pdf>, 6. 3. 2018).

Resumé

For several decades, the security situation in the Middle East has been affected by inter-state conflicts, civil wars, violent behavior of states, rising religious extremism and a strengthening role of non-state actors. As the most notable non-state actor in the Middle East region in recent years, the Islamic State (IS) could be considered. Organization the Islamic State was perceived by the international community as the most notable security threat not only in the Middle East between 2014 and 2017. The United Nations also considered the Islamic State as a terrorist organization.

In the second half of 2014, following the extensive territorial expansion of the Islamic State, the Combined Joint Task Force Operation Inherent Resolve (CJTFOIR) was launched under the guidance of the United States by a broad international coalition of more than 60 states. The fight against the Islamic state was also attended by a number of other actors, among which the most notorious was the unofficial alliance axis between the governmental forces of Syria, Iran and Russia. Turkey was in a special position in the fight against the IS. Turkey is a member of NATO and part of the CJTFOIR coalition, but its cooperation was more closely connected with Russia or Iran.

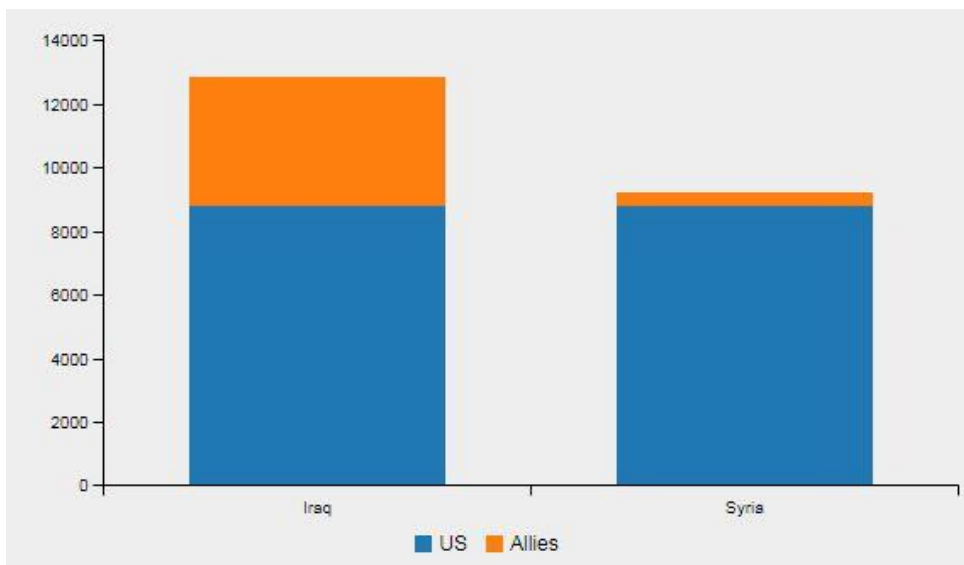
The objective of this paper is to verify whether and how effectively the states of the international community are able to co-operate in the fight against the common security threat, which they mutually agree, in this case represented by the terrorist organization of the IS. The work is dedicated to the fight against the part of the Islamic state that has been operating in Syria and Iraq and its research period is limited to mid-2014 and end-2017.

The work focuses on the activity and the degree of cooperation of the states associated within the CJTFOIR coalition as the most prominent player in the fight against the IS and further researches the activities of the states of Iran, Turkey and Russia, who created a parallel alliance during the conflict, but whose motivations

and goals was not primarily the defeat of the Islamic state, but the particular foreign policy interests.

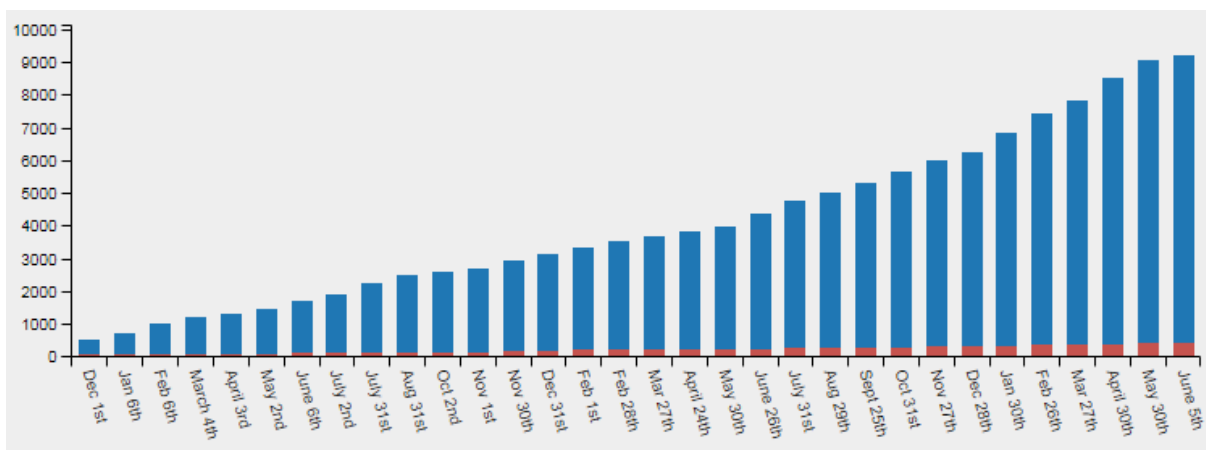
Přílohy

Příloha č. 1 – Podíl počtu útoků mezi USA a ostatními členy koalice

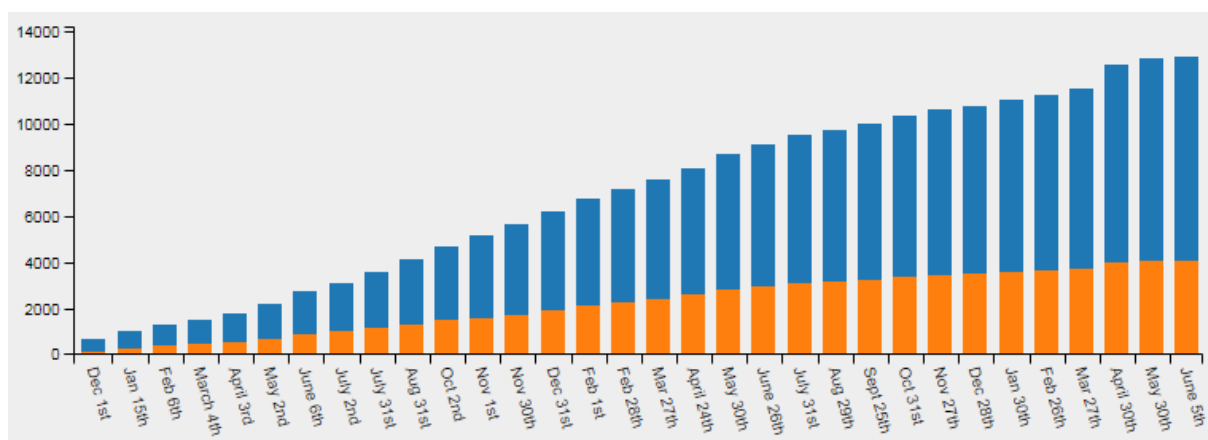
(Airwars 2018c)

Příloha č. 2 Kumulativní počty útoků na území Sýrie. Modře: USA, oranžová: Kanada, Austrálie, Francie, VB, Saúdská Arábie, SAE, Jordánsko, Bahrajn, Turecko

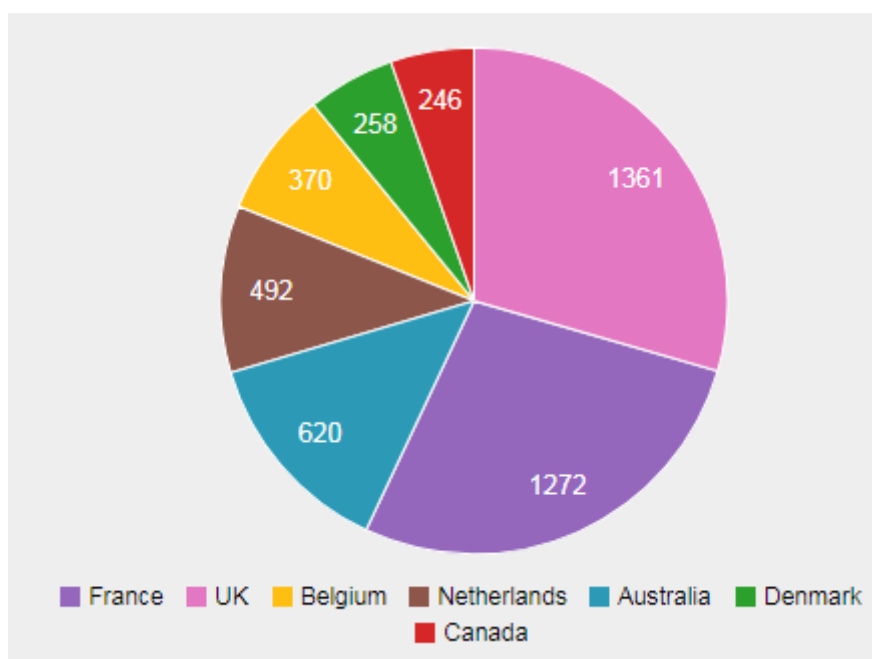
(Airwars 2018c)

Příloha č. 3 Kumulativní počty útoků na území Iráku. Modře: USA, oranžová: západní spojenci a Jordánsko

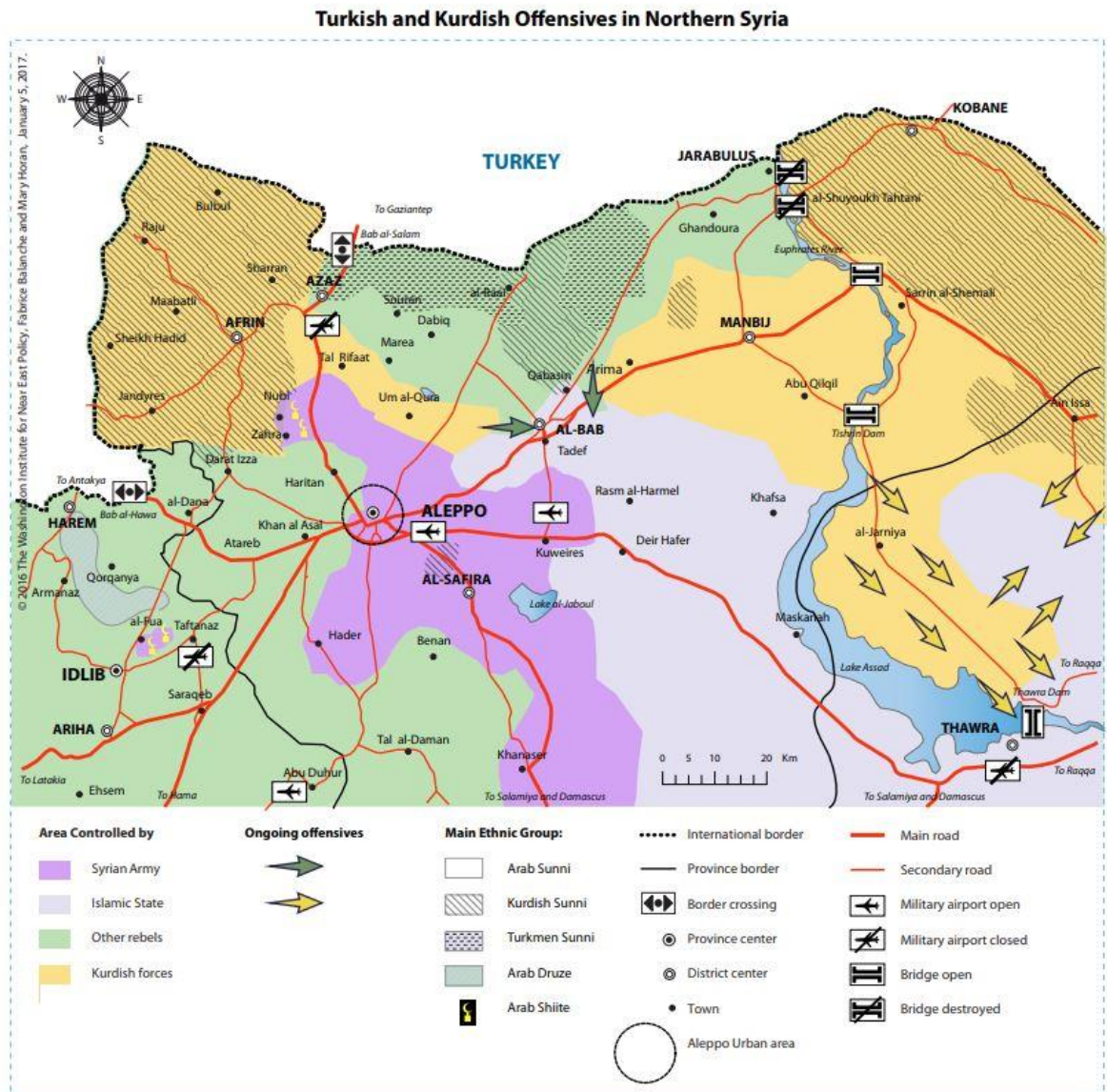
(Airwars 2018c)

Příloha č. 4 Podíly koaličních partnerů na útocích v Iráku, kromě USA

(Airwars 2018c)

Příloha č. 5 Mapa severní Sýrie a situace bitvy o Al-Báb, leden 2017

(Balanche 2017)

